

**ÇALIŞMA YAŞAMINDA
ŞİDDET VE TACİZ İLE
KADINA YÖNELİK
ŞİDDET VE AYRIMCILIĞIN
ORTADAN KALDIRILMASINA
İLİŞKİN ULUSLARARASI
SÖZLEŞMELER**

Tez-Koop-İş Sendikası

**“Bütün insanlar özgür, onur ve haklar
bakımından eşit doğarlar.
Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği
herkesin hakkıdır.”**

(İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nden)

Tez-Koop-İş Sendikası
Türkiye Ticaret, Kooperatif, Eğitim, Büro ve Güzel Sanatlar
İşçileri Sendikası Genel Merkezi
Mebusevleri Mahallesi İller Sokak No: 7 06580 Tandoğan-Ankara
Tel: 0312 213 34 44 Faks: 0312 213 34 30
İnternet: www.tezkoopis.org

Baskı

Ziraat Grup Matbaacılık, Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
Bahçekapı Mahallesi 2534. Sokak No: 18 Etimesgut-Ankara
Tel: 0312 384 73 44 - 0312 384 73 45

Tez-Koop-İş Sendikası,
Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) ve
Küresel Sendikal Birlik (UNI Global Union) üyesidir.

(Tez-Koop-İş Sendikası Eğitim Bürosu tarafından hazırlanmıştır.)

Mart 2020

T.C. Anayasası: “Milletlerarası sözleşmeler kanun hükmündedir”

“Madde 90- Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağılıdır.

Ekonomik, ticari veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan andlaşmalar, Devlet Maliyesi bakımından bir yüklenme getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayımlanma ile yürürlüğe konabilir. Bu takdirde bu andlaşmalar, yayımlarından başlayarak iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur.

Milletlerarası bir andlaşmaya dayanan uygulama andlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan ekonomik, ticarî, teknik veya idarî andlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması zorunluğu yoktur; ancak, bu fıkraya göre yapılan ekonomik, ticarî veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren andlaşmalar, yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz.

Türk kanunlarına değişiklik getiren her türlü andlaşmaların yapılmasında birinci fıkra hükmü uygulanır.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7/5/2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.”

(Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Madde 90)

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 190 Sayılı Sözleşmesi	11
Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 206 Sayılı Tavsiyesi	23
Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün Çalışma Yaşamının Geleceği Yüzüncü Yıl Bildirgesi	33
Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)	43
Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	79

SUNUŞ

10 Haziran 2019 tarihinde toplanan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Genel Konferansında “Çalışma Yaşamının Geleceği Üzerine Yüzüncü Yıl Bildirgesi” yayımlanırken çalışma yaşamının çok önemli bir sorunu olan ve yıllardır ILO’nun gündeminde olan “Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 190 sayılı Sözleşme” de kabul edildi.

Son yıllarda çalışma yaşamında şiddetin farklı biçimleri konusunda duyarlılık yaratmaya çalışan ILO, bir yandan bu genel sorunu gündeme getirirken küresel çözüm oluşturmak üzere kabul edilen bu Sözleşmeyle insan onuruna yakışır iş kavramına yeni bir içerik ve yeni bir boyut kazandırdı.

Çalışma yaşamında şiddet ve tacizin tanımı sınırlı olduğunun tersine kolay tanımlanan bir sorun değildir. Öncelikle bu sorun kadın-erkek, çocuk-genç-yaşlı herkesindir; tüm ülkelerde, sektörlerde ortaya çıkan, genel, küresel ve çok yönlü bir sorun niteliğindedir. Şiddet uygulamalarının farklılığı, sınırlarının genişliği ve türlerinin çeşitliliği bu kavramın tanımını oldukça zorlaştırmaktadır. Ancak 190 Sayılı Sözleşmenin 1. Maddesinde yer alan şiddet ve taciz terimlerine getirilen genel tanım, bu zorluğu çok önemli biçimde aşmaktadır:

“Çalışma yaşamında ‘şiddet ve taciz’ terimi fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik zararı amaçlayan, bunlarla neticelenen veya neticelenmesi muhtemel olan, bir defaya mahsus veya tekrarlanan, bir dizi kabul edilemez davranış ve uygulamaları veya bunlarla ilgili tehditleri, ifade eder ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi de içermektedir.

‘Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz’ terimi cinsiyet veya toplumsal cinsiyetlerinden dolayı kişilere yöneltilen veya belirli bir cinsiyet veya toplumsal cinsiyetten olan kişileri orantısız şekilde etkileyen şiddet ve taciz anlamına gelir ve cinsel tacizi içerir.”

“Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 190 sayılı Sözleşme”, farklı kategorilerde istihdam edilen kadın ve erkek tüm çalışanları ilgilendirmesi yönünden dikkat çeken bir sözleşme niteliğindedir. Buna göre, iş sözleşmelerinde tanımlanan statülerine bakılmaksızın çalışanları; stajyer ve çıraklar dahil eğitimdeki kişileri, istihdamı sonlandırılan işçileri, gönüllüleri, iş arayanları ve iş başvurusunda bulunanları ve işverenin görev ve sorumluluklarını yerine getiren tüm bireyleri; özel ya da kamu sektörü ayırmaksızın kırsal ve kentsel alandaki tüm sektörleri kapsamaktadır.

Kabul edilen 190 sayılı Sözleşme, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizin kadın ve kız çocuklarını orantısız ve genellikle ağır biçimde etkilediğini vurgularken toplumsal cinsiyete dayalı güç ilişkileri de dahil temel neden ve risk faktörlerini ele alan kapsayıcı, bütünlüklü ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın çalışma yaşamında şiddet ve tacize son vermek için temel olduğuna işaret etmektedir. Bu yönleriyle 190 Sayılı ILO Sözleşmesinin, yalnızca işyerinde şiddet ve tacizin ortadan kaldırılmasına yönelik boyutu ile sınırlandırılması olanaksızdır.

Ulusal ve uluslararası sendikal örgütler günümüzde tüm dünyada çalışma yaşamında şiddet ve tacizin ortadan kaldırılmasını hedefleyen 190 Sayılı ILO söz-

leşmesinin üye ülkeler tarafından onaylanması konusunda kampanyalar düzenlemektedir. Sendikamızın üye olduğu Küresel Sendikalar Birliği (UNI) ve farklı işkollarını kapsayan diğer uluslararası sendikal örgütler birlikte küresel bir kampanya düzenleyerek sorunun gündemde tutulmasına öncülük etmektedirler.

Bu sürecin hem uluslararası, hem de ulusal düzeyde yeni boyutlar kazanması, yalnızca çalışma yaşamında şiddet ve tacizin ortadan kaldırılması mücadelesine katkı sağlamayacak; aynı zamanda, toplumsal cinsiyet sorunlarının aşılması ve kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması mücadelesinin genişlemesine ve derinleşmesine yeni olanaklar yaratacaktır.

Kadın ve erkek tüm çalışanların insan onuruna yakışır bir ortamda çalışmalarını sürdürdükleri sendikamız bu kararlılığını kendisi için bir varlık koşulu olarak görmektedir. Bu nedenle Tez-Koop-İş Sendikası, 190 sayılı ILO Sözleşmesinin Türkiye tarafından da en kısa sürede onaylanması mücadelesini sürdürmeye kararlıdır.

Çalışma yaşamında şiddet ve taciz ile kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığa ilişkin uluslararası sözleşmeleri içeren bu yayının, bu konudaki duyarlılıkları geliştireceğine inanıyoruz.

Ayrımcılığın, şiddetin, tacizin, zorbalığın, kin ve nefretin olmadığı bir dünya, ülke ve işyeri, duyarlılıkların daha da artması ve kitleselleşmesiyle olanaklıdır. Buna inanıyoruz, mücadele ediyoruz, edeceğiz.

Tez-Koop-İş Sendikası
Genel Yönetim Kurulu

**ULUSLARARASI ÇALIŞMA
ÖRGÜTÜ (ILO)'NÜN
ÇALIŞMA YAŞAMINDA
ŞİDDET VE TACİZİN ORTADAN
KALDIRILMASINA İLİŞKİN
190 SAYILI SÖZLEŞMESİ***

* Bu Sözleşme 10-21 Haziran 2019 tarihlerinde Cenevre'de yapılan Yüzüncü Yıl Uluslararası Çalışma Konferansı'nda 439 kabul, 7 red ve 30 çekimser oyla kabul edilmiştir. Sözleşme, ILO Ankara Ofisi'nin resmi olmayan çevirisinden alınmıştır.

GİRİŞ

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı, Uluslararası Çalışma Ofisi Yönetim Kurulu'nun daveti üzerine 10 Haziran 2019 tarihinde Cenevre'de yaptığı yüz sekizinci (Yüzüncü Yıl) Oturumunda,

Philadelphia Bildirgesi'nin ırk, inanç ve cinsiyetleri ne olursa olsun, bütün insanların maddi ilerlemelerini ve manevi gelişmelerini, hür ve haysiyetli biçimde, ekonomik güvence altında ve eşit şartlarda sürdürmek hakkına sahip olduklarını teyit ettiğini hatırlatarak, ve

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün temel Sözleşmelerinin ilgililiğini teyit ederek, ve

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına dair Uluslararası Sözleşme ve Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme gibi diğer ilgili uluslararası araçları hatırlatarak, ve

Herkesin toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz de dahil şiddet ve tacizden arınmış çalışma yaşamı hakkının farkında olarak, ve

Çalışma yaşamında şiddet ve tacizin insan hakları

ihlali veya istismarı teşkil edebileceğinin, şiddet ve tacizin fırsat eşitliğine yönelik bir tehdit olduğunun, insana yakışır iş anlamında kabul edilemez ve bağdaşmayan olduğunun farkında olarak, ve

Şiddet ve tacizi önlemek için karşılıklı saygı ve insan onuruna dayanan bir çalışma kültürünün önemini farkında olarak, ve

Üyelerin bu tür davranış ve uygulamaların önlenmesini sağlamak için şiddete ve tacize karşı sıfır toleransın genel ortamını teşvik etme konusunda önemli bir sorumluluğu olduğunu ve çalışma yaşamındaki tüm aktörlerin şiddet ve tacizden kaçınmak, bunları önlemek ve ele almak zorunda olduklarını hatırlatarak, ve

Çalışma yaşamında şiddet ve tacizin bir kişinin psikolojik, fiziksel ve cinsel sağlığını, saygınlığını, aile ve sosyal çevresini etkilediğini kabul ederek, ve

Şiddet ve tacizin ayrıca kamusal ve özel hizmetlerin kalitesini de etkilediğinin ve insanların, özellikle de kadınların, işgücü piyasasına erişimini, işgücü piyasasında kalmasını ve ilerlemesini engelleyebileceğinin farkında olarak, ve

Şiddet ve tacizin sürdürülebilir işletmelerin teşvik edilmesiyle bağdaşmadığını ve işin örgütlenmesi, işyeri ilişkileri, işçi katılımı, işletme itibarı ve verimlilik üzerinde olumsuz etkisinin olduğunu kaydederek, ve

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizin kadın ve kız çocuklarını orantısız şekilde etkilediğini kabul ederek ve toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, çoklu ve kesişen ayrımcılık biçimleri ve eşit olmayan toplumsal cinsiyete dayalı güç ilişkileri de dahil temel neden ve risk faktörlerini ele alan kapsayıcı, bütünlük ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın çalışma yaşamında şiddet ve tacize son vermek için esas olduğunun farkında olarak, ve

Aile içi şiddetin istihdam, verimlilik, sağlık ve güvenliği etkileyebileceğini ve hükümetlerin, işçi ve işveren örgütlerinin ve işgücü piyasası kuruluşlarının aile içi şiddetin etkilerini tanıma, karşılık verme ve sorgulama konusunda, diğer önlemlerin bir parçası olarak, yardımcı olabileceğini kaydederek, ve

Oturum gündeminin beşinci maddesini oluşturan çalışma yaşamında şiddet ve tacize ilişkin bazı önerileri

kabul etmeye karar vererek ve

Bu önerilerin uluslararası bir Sözleşme şeklini almasını belirleyerek,

İki bin on dokuz yılı Haziran ayının yirmi birinde Şiddet ve Taciz Sözleşmesi (2019) olarak adlandırılabilir olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

BÖLÜM 1 TANIMLAR

Madde 1

1. Bu Sözleşme'nin amaçları bakımından:

(a) Çalışma yaşamında “şiddet ve taciz” terimi fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik zararı amaçlayan, bunlarla neticelenen veya neticelenmesi muhtemel olan, bir defaya mahsus veya tekrarlanan, bir dizi kabul edilemez davranış ve uygulamaları, veya bunlarla ilgili tehditleri, ifade eder ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi de içermektedir;

(b) “Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz” terimi cinsiyet veya toplumsal cinsiyetlerinden dolayı kişilere yöneltilen, veya belirli bir cinsiyet veya toplumsal cinsiyetten olan kişileri orantısız şekilde etkileyen şiddet ve taciz anlamına gelir ve cinsel tacizi içerir.

2. Bu maddenin 1nci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine halel getirmeksizin, ulusal hukuk ve düzenlemelerdeki tanımlar tek bir kavram veya ayrı kavramlar için uygulanabilir.

BÖLÜM II KAPSAM

Madde 2

1. Bu Sözleşme, ulusal hukuk ve uygulamalarla tanımlandığı şekilde çalışanlar ve iş sözleşmelerinden kaynaklanan statülerine bakılmaksızın çalışan kişiler, stajyer ve çıraklar dahil eğitimdeki kişiler, istihdamı sonlandırılan işçiler, gönüllüler, iş arayanlar ve iş başvurusunda bulunanlar ve bir işverenin yetkisini, görev veya sorumluluklarını yerine getiren bireyleri de kapsayarak çalışma yaşamındaki işçileri ve diğer kişileri korur.

2. Bu Sözleşme hem kayıtlı hem de kayıt dışı ekonomideki, ister özel ister kamu, ister kentsel ister kırsal alanlarda olsun tüm sektörlere uygulanır.

Madde 3

Bu Sözleşme;

(a) kamusal ve özel alanları içerecek, çalışma yeri olan işyerlerini,

(b) İşçinin ücretinin ödendiği, dinlendiği veya yemek molası verdiği veya sağlık, yıkanma veya kıyafet değiştirme imkanlarını kullandığı yerleri,

(c) İşle ilgili gezi, seyahat, eğitim, etkinlik veya sosyal faaliyetleri,

(d) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile sağlananlar da dahil işle ilgili iletişim yoluyla gerçekleşen,

(e) İşveren tarafından sağlanan konaklama,

(f) İşe gidiş-gelişi

İçeren durum, yer ve zamanlar dahil olmak üzere, iş esnasında meydana gelen, işle bağlantılı veya işten kaynaklanan çalışma yaşamındaki şiddet ve tacize uygulanır.

BÖLÜM III TEMEL İLKELER

Madde 4

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her Üye, herkesin şiddet ve tacizden arınmış çalışma yaşamı hakkına saygı gösterir, bu hakkı teşvik eder ve gerçekleştirir.

2. Her Üye, ulusal hukuk ve şartlara uygun olarak ve temsilci işçi ve işveren örgütlerine danışarak, çalışma yaşamında şiddet ve tacizin önlenmesi ve ortadan kaldırılması için kapsayıcı, bütünlük ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımı kabul etmelidir. Bu yaklaşım, uygulanabilir olduğu hallerde, üçüncü tarafları da içeren şiddet ve tacizi dikkate almalıdır ve;

(a) Şiddet ve tacizi kanunen yasaklama,

(b) İlgili politikaların şiddet ve tacizi ele almasını sağlama,

(c) Şiddet ve tacizi önleyecek ve bunlarla mücadele edecek tedbirleri uygulamak amacıyla kapsamlı bir stratejiyi kabul etme,

(d) Uygulama ve izleme mekanizmaları oluşturma veya güçlendirme,

(e) Çözüm bulma araçlarına erişim ve mağdurlara destek sağlama,

(f) Yaptırımlar getirme,

(g) Uygun görüldüğü şekilde, erişilebilir biçimlerde araçlar, rehberlik, eğitim ve öğretim geliştirme ve farkındalık yaratma, ve

(h) İş teftiş kurulları veya diğer yetkili organlar aracılığıyla olanlar da dahil olmak üzere, şiddet ve taciz vakalarının denetimi ve soruşturulması için etkin araçlar sağlamayı içerir.

3. Bu maddenin 2nci fıkrasında belirtilen yaklaşımın kabul edilmesi ve uygulanması konusunda her Üye, ilgili sorumluluklarının değişken doğası ve derecesini dikkate alarak, hükümetlerin ve işveren, ve işçilerin ve onların ilgili örgütlerin farklı ve tamamlayıcı rol ve işlevlerini tanıtır.

Madde 5

Çalışma yaşamında şiddet ve tacizin önlenmesi ve ortadan kaldırılması amacıyla her Üye, insana yakışır işi teşvik etmenin yanı sıra örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkının etkin biçimde tanınması, zorla çalıştırma veya zorunlu çalışmanın her biçiminin ortadan kaldırılması, çocuk işçiliğinin etkin biçimde ortadan kaldırılması ve istihdam ve meslek konusunda ayrımcılığın ortadan kaldırılması olmak üzere çalışma yaşamında temel ilke ve haklara saygı gösterir, bunları teşvik eder ve gerçekleştirir.

Madde 6

Her Üye, bir veya daha fazla kırılgan gruba veya çalışma yaşamında şiddet ve tacizden orantısız şekilde etkilenen kırılganlık durumlarındaki gruplara ait işçi veya diğer kişilere yönelik olanların yanı sıra kadın işçilere yönelik olanlar da dahil, istihdam ve meslek konusunda eşitlik ve ayırım gözetmeme hakkını sağlayan kanun, düzenleme ve politikaları kabul eder.

BÖLÜM IV KORUMA VE ÖNLEME

Madde 7

Madde 1'e hâlel getirmeksizin ve Madde 1 ile uyumlu olarak her Üye, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz de dahil olmak üzere, çalışma yaşamında şiddet ve tacizi tanımlamak ve yasaklamak için kanun ve düzenlemeleri kabul eder.

Madde 8

Her üye, çalışma yaşamında şiddet ve tacizi önlemek için;

(a) Kayıtdışı ekonomide çalışan işçiler bakımından kamu makamlarının önemli rolünü tanıma,

(b) İlgili işçi ve işveren örgütlerine de danışarak ve diğer yollarla, işçiler ve ilgili diğer kişilerin daha fazla şiddet ve tacize maruz kaldığı düşünülen sektörler veya meslekler ve çalışma düzenlemelerini tespit etme, ve

(c) Bu kişileri etkin biçimde korumak için önlemler almayı da içeren uygun önlemleri alır.

Madde 9

Her Üye, işverenlerin, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz de dahil olmak üzere, çalışma yaşamında şiddet ve tacizi önlemek için sahip oldukları kontrol ile orantılı olan uygun adımları atmasını ve, makul şekilde uygulanabilir olduğu ölçüde, özellikle;

(a) İşçi ve temsilcilerine de danışarak, şiddet ve tacizle ilgili bir işyeri politikası benimsemeleri ve uygulamaları,

(b) İş sağlığı ve güvenliği yönetiminde şiddet ve tacizi ve bunlarla ilişkili psikososyal riskleri dikkate almaları,

(c) İşçi ve temsilcilerinin katılımıyla tehlikeleri belirlemeleri ve şiddet ve taciz risklerini değerlendirmeleri ve bunları önlemek ve kontrol etmek için önlemler almaları, ve

(d) İşçilere ve ilgili diğer kişilere, bu maddenin (a) bendinde belirtilen politikaya ilişkin işçiler ve ilgili diğer kişilerin hak ve sorumlulukları da dahil, şiddet ve tacizle ilgili belirlenmiş tehlike ve riskler ve bunlarla ilişkili önleme ve koruma önlemleri hakkında, uygun görüldüğü

şekilde erişilebilir biçimlerde, bilgi ve eğitim sağlamalarını gerektiren kanun ve düzenlemeleri kabul eder.

BÖLÜM V

UYGULAMA VE ÇARELER

Madde 10

Her Üye:

(a) Çalışma yaşamında şiddet ve tacizle ilgili ulusal hukuk ve düzenlemeleri izlemek ve uygulamak,

(b) Çalışma yaşamında şiddet ve taciz durumlarında:

(i) Şikayet ve soruşturma prosedürleri, ve ayrıca, uygun olduğu hallerde, işyeri düzeyinde uyuşmazlık çözüm mekanizmaları,

(ii) İşyeri dışındaki uyuşmazlık çözüm mekanizmaları,

(iii) Mahkeme veya divanlar,

(iv) Müşteki, mağdur, tanık ve muhbirlerin mağduriyetine veya bunlara yönelik misilleme yapılmasına karşı koruma, ve

(v) Müşteki ve mağdurlar için yasal, sosyal, tıbbi ve idari destek önlemleri gibi uygun ve etkin çözüm yolları ve güvenli, adil ve etkin bildirme ve uyuşmazlık çözüm mekanizma ve prosedürlerine kolay erişim sağlamaktadır.

(c) Mümkün olduğu kadarıyla ve uygun görüldüğü şekilde olayın içinde olan kişilerin mahremiyet ve gizliliğinin korunması ve mahremiyet ve gizlilik gereklerinin uygunsuz kullanılmamasını sağlamak,

(d) Çalışma yaşamında şiddet ve taciz durumlarında, uygun olduğu hallerde, yaptırım getirmek,

(e) Çalışma yaşamında toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz mağdurlarının toplumsal cinsiyete duyarlı, güvenli ve etkin şikayet ve uyuşmazlık çözüm mekanizmaları, destek, hizmet ve çarelere etkin biçimde erişebilmelerini sağlamak,

(f) Aile içi şiddetin etkilerini tanımak ve makul şekilde uygulanabilir olduğu ölçüde çalışma yaşamında etkisini hafifletmek,

(g) İşçilerin, misilleme veya başka haksız sonuçlara uğramaksızın ve yönetimi bilgilendirme görevleri olmadan, şiddet ve taciz nedeniyle yaşam, sağlık veya güvenlik bakımından yakın ve ciddi bir tehlike arz etti-

ğine inanmak için makul bir gerekçeye sahip oldukları bir çalışma ortamından çıkma hakkına sahip olmalarını sağlamak, ve

(h) İş teftiş kurulları ve uygun görüldüğü şekilde diğer ilgili makamların, adli veya idari makam nezdinde kanuni itiraz haklarına tabi olarak, derhal tatbik edilecek önlemler içeren emir verme ve can, sağlık veya güvenlik bakımından yakın tehlikenin mevcut olduğu durumlarda işi durdurma yolu dahil olmak üzere, çalışma yaşamında şiddet ve tacizle başa çıkmak için yetkilendirilmelerini sağlamak için uygun önlemleri alır.

BÖLÜM VI REHBERLİK, EĞİTİM VE FARKINDALIK YARATMA

Madde 11

Her Üye, temsilci işveren ve işçi örgütlerine de danışarak:

(a) Çalışma yaşamında şiddet ve tacizin iş sağlığı ve güvenliği, eşitlik, ayırım gözetmeme ve göçle ilgili olanlar gibi ilgili ulusal politikalarda ele alınması,

(b) İşverenler, işçiler ve örgütleri ile ilgili makamlara, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz de dahil çalışma yaşamında şiddet ve taciz hakkında, uygun görüldüğü şekilde erişilebilir biçimlerde rehberlik, kaynaklar, eğitim veya diğer araçların sunulması, ve

(c) Farkındalık artırma kampanyaları da dahil girişimlerin üstlenilmesini sağlamaya gayret eder.

BÖLÜM VII UYGULAMA YÖNTEMLERİ

Madde 12

Bu Sözleşmenin hükümleri, ulusal hukuk veya düzenlemeler yoluyla ve ayrıca toplu sözleşmeler veya şiddet ve tacizi kapsayacak mevcut iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin genişletilmesi veya uyarlanması ve gerektiğinde özel önlemler oluşturulması yolu da dahil ulusal uygulamalarla uyumlu diğer önlemler aracılığıyla uygulanır.

BÖLÜM VIII

SON HÜKÜMLER

Madde 13

Bu Sözleşmenin resmi onay belgeleri, tescil edilmek üzere, Uluslararası Çalışma Ofisi Genel Direktörü'ne iletilecektir.

Madde 14

1. Bu Sözleşme, sadece onay belgeleri Uluslararası Çalışma Ofisi Genel Direktörü tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyeleri bakımından bağlayıcıdır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Direktör tarafından tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için onama belgesinin tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 15

1. Bu Sözleşmeyi onaylamış bulunan her üye, Sözleşmenin ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre geçtikten sonra, Uluslararası Çalışma Ofisi Genel Direktörü'ne tescil edilmek üzere göndereceği bir ihbarname ile Sözleşmeyi feshedebilir. Bu fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onaylayıp yukarıdaki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl içerisinde, bu madde gereğince, fesih hakkını kullanmayan her üye, yeni bir on yıllık süreye tabi olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süreyi takip eden ilk yıl içerisinde ve bu maddede öngörülen koşullar çerçevesinde feshedebilir.

Madde 16

1. Uluslararası Çalışma Ofisi Genel Direktörü, Uluslararası Çalışma Örgütü üyeleri tarafından kendisine tebliğ edilen bütün onama ve fesihlerin tescil edildiğini Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bütün üyelerine duyurur.

2. Genel Direktör, kendisine tebliğ edilen Sözleşme-

nin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Örgüt üyelerine bildirirken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 17

Uluslararası Çalışma Ofisi Genel Direktörü, yukarıdaki maddelerin hükümleri uyarınca kabul edilmiş onaylara ve fesihlere ilişkin bütün bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 102nci Maddesi uyarınca, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne iletir.

Madde 18

Uluslararası Çalışma Ofisi Yönetim Kurulu, gerekli görürse, bu Sözleşmenin, işleyişi hakkında bir raporu Genel Konferans'a sunar ve gerekirse gözden geçirilmesi hususunun Konferans gündemine alınması isteğini inceler.

Madde 19

1. Konferans'ın, bu Sözleşmeyi değiştiren yeni bir Sözleşmeyi kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme akisini öngörmedikçe:

(a) Değiştirilmiş yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması, yukarıdaki 15nci Madde hükümleri dikkate alınmaksızın ve değiştirilmiş yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olması kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal feshini gerekecektir,

(b) Bu Sözleşme, değiştirilmiş yeni Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, üyelerin onayına açık tutulamaz.

2. Bu sözleşme, onu onaylamış olan ancak değiştirilmiş yeni Sözleşmeyi onaylamamış olan üyeler için her halükarda mevcut şekli ve içeriği ile yürürlükte kalmaya devam eder.

Madde 20

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı şekilde geçerlidir.

**ULUSLARARASI ÇALIŞMA
ÖRGÜTÜ (ILO)'NÜN
ÇALIŞMA YAŞAMINDA
ŞİDDET VE TACİZİN ORTADAN
KALDIRILMASINA İLİŞKİN
206 SAYILI TAVSİYESİ***

* Bu Sözleşme 10-21 Haziran 2019 tarihlerinde Genevre'de yapılan Yüzüncü Yıl Uluslararası Çalışma Konferansı'nda 439 kabul, 7 red ve 30 çekimser oyla kabul edilmiştir. Sözleşme, ILO Ankara Ofisi'nin resmi olmayan çevirisinden alınmıştır.

GİRİŞ

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı, Uluslararası Çalışma Ofisi Yönetim Kurulu'nun daveti üzerine 10 Haziran 2019 tarihinde Cenevre'de yaptığı yüz sekizinci (Yüzüncü Yıl) Oturumunda, Şiddet ve Taciz Sözleşmesi'ni (2019) kabul ederek, ve Oturum gündeminin beşinci maddesini oluşturan çalışma yaşamında şiddet ve tacize ilişkin diğer bazı önerileri kabul etmeye karar vererek, ve Bu tekliflerin, Şiddet ve Taciz Sözleşmesi'ni (2019) takviye eden Tavsiye Kararı şeklini almasını belirleyerek, İki bin on dokuz yılı Haziran ayında Şiddet ve Taciz Tavsiye Kararı (2019) olarak adlandırılabilir aşığıdaki Tavsiye Kararı'nı kabul eder:

1. Bu Tavsiye Kararı'nın hükümleri, Şiddet ve Taciz Sözleşmesi'nin (2019) (bundan böyle "Sözleşme" olarak anılacaktır) hükümlerini takviye eder ve Şiddet ve Taciz Sözleşmesi'nin hükümlerini tamamlar ve bunlarla birlikte dikkate alınmalıdır.

BÖLÜM I TEMEL İLKELER

2. Cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın kabul edilmesi ve uygulanması konusunda, Üyeler işgücü ve istihdam, iş

sağlığı ve Sözleşmenin 4ncü Maddesinin 2nci fıkrasında belirtilen kapsayıcı, bütünlük ve toplumsal güvenliği, eşitlik, ayırım gözetmeme hukuku ve uygun olduğu hallerde ceza hukukunda çalışma yaşamında şiddet ve tacizi ele almalıdır.

3. Üyeler, şiddet ve tacize daha çok maruz kalan sektör, meslek ve çalışma düzenlemelerinde olanlar da dahil tüm işçi ve işverenlerin, 87 No'lu Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi (1948) ve 98 No'lu Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi'ne (1949) uygun olarak örgütlenme özgürlüğünden ve toplu pazarlık hakkının etkin biçimde tanınmasından eksiksiz yararlanmasını sağlamalıdır.

4. Üyeler;

(a) Her düzeyde toplu pazarlık hakkının etkin biçimde tanınmasını, şiddet ve tacizi önleme ve ele almanın ve mümkün olduğu kadarıyla çalışma yaşamında aile içi şiddetin etkisini hafifletmenin bir aracı olarak teşvik edecek, ve

(b) Müzakere sürecine ve toplu sözleşmelerin içeriğine ilişkin ilgili eğilimler ve iyi uygulamalar hakkında bilgilerin toplanması ve yayılması yoluyla toplu pazarlığı destekleyecek uygun önlemleri almalıdır.

5. Üyeler, ulusal hukuk, düzenleme ve politikalar-daki şiddet ve tacize ilişkin hükümlerin 100 No'lu Eşit Ücret Sözleşmesi ve 90 No'lu Tavsiye Kararı, 111 No'lu Ayırmacılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi ve 111 No'lu Tavsiye Kararı (1958) ile diğer ilgili belgeler de dahil, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün eşitlik ve ayırım gözetmeme belgelerini dikkate almasını sağlamalıdır.

BÖLÜM II KORUMA VE ÖNLEME

6. Ulusal hukuk, düzenleme ve politikadaki şiddet ve tacize ilişkin iş sağlığı ve güvenliği hükümleri, 155 No'lu İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi (1981) ve 187 No'lu İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi (2006) gibi Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ilgili iş sağlığı ve güvenliği belgelerini dikkate almalıdır.

7. Üyeler, işçi ve temsilcilerinin Sözleşme'nin 9(a)

Maddesinde belirtilen işyeri politikasının tasarımı, uygulanması ve izlenmesinde yer alması gerektiğini uygun görüldüğü şekilde kanun ve düzenlemelerde belirtmelidir ve bu politika:

(a) Şiddet ve tacizin hoş görülmeceğini belirtmelidir,

(b) Şiddet ve taciz önleme programlarını, uygun görüldüğü takdirde, ölçülebilir hedeflerle oluşturmalıdır,

(c) İşçi ve işverenin hak ve sorumluluklarını belirtmelidir,

(d) Şikayet ve soruşturma prosedürleri hakkında bilgi içermelidir,

(e) Şiddet ve taciz olaylarıyla ilgili tüm iç ve dış iletişimin usulüne uygun olarak değerlendirilmesini ve uygun görüldüğü şekilde hareket edilmesini sağlamalıdır,

(f) İşçilerin tüm tehlikelerden haberdar edilme hakkını dengelerken, bireylerin mahremiyet hakkı ve gizlilik hakkını, Sözleşme'nin 10(c) Maddesinde belirtildiği gibi, belirtmelidir, ve

(g) Müşteki, mağdur, tanık ve muhbirleri mağduriyet ve misillemeye karşı koruyacak önlemler içermelidir.

8. Sözleşme'nin 9(c) Maddesinde belirtilen işyeri risk değerlendirmesi, psikososyal tehlike ve riskler dahil, şiddet ve taciz olasılığını artıran etmenleri dikkate almalıdır. Aşağıdaki tehlike ve risklere özellikle dikkat edilmelidir:

(a) Duruma göre çalışma koşulları ve düzenlemeleri, iş organizasyonu ve insan kaynakları yönetiminden kaynaklanan,

(b) Müvekkiller, müşteriler, servis sağlayıcılar, kullanıcılar, hastalar ve toplum üyeleri gibi üçüncü tarafları içeren, ve

(c) Ayrımcılık, güç ilişkilerinin kötüye kullanılması ile şiddet ve tacizi destekleyen toplumsal cinsiyet, kültürel ve sosyal normlardan kaynaklanan.

9. Üyeler, gece çalışması, diğerlerinden yalıtılmış olarak çalışma, sağlık, ağırlama hizmetleri, sosyal hizmetler, acil servisler, ev içi hizmet, taşımacılık, eğitim veya eğlence gibi şiddet ve tacize maruz kalmanın daha muhtemel olduğu sektörler veya meslekler ve çalışma düzenlemelerine yönelik uygun önlemler benimsemelidir.

10. Üyeler, göçmen işçileri, özellikle de kadın göçmen işçilerin, göçmenlik durumuna bakılmaksızın, menşe ülke, geçiş ülkesi ve varış ülkesinde uygun görüldüğü şekilde çalışma yaşamında şiddet ve tacizden koruyacak yasal veya diğer önlemleri almalıdır.

11. Kayıtdışı ekonomiden kayıtlı ekonomiye geçişin kolaylaştırılmasında Üyeler, kayıtdışı ekonomide şiddet ve tacizi önlemek ve ele almak için, kayıtdışı ekonomi işçi ve işverenlerine ve onların derneklerine yönelik kaynak ve yardım sağlamalıdır.

12. Üyeler, şiddet ve tacizi önleyecek önlemlerin, kadınların ve Sözleşme'nin 6ncı Maddesinde belirtilen grupların belirli iş, sektör veya mesleklere katılımlarının kısıtlanmasına veya buralardan dışlanmalarına yol açmamasını sağlamalıdır.

13. Sözleşme'nin 6ncı Maddesinde kırılgan gruplara ve kırılganlık durumlarındaki gruplara yapılan atıf, geçerli uluslararası çalışma standartlarına ve insan hakları ile ilgili uluslararası belgelere uygun olarak yorumlanmalıdır.

BÖLÜM III

UYGULAMA, ÇARELER VE YARDIM

11. Sözleşme'nin 10(b) Maddesinde belirtilen önlemler arasında:

- (a) Tazminatlı istifa hakkı,
- (b) İşe iade,
- (c) Zararın uygun şekilde tazmini,
- (d) Belirli davranışların durdurulmasını veya politika veya uygulamaların değiştirilmesini sağlamak için derhal tatbik olunacak önlemler gerektiren emirler, ve
- (e) Ulusal hukuk ve uygulamaya göre dava giderleri ve avukat ücretleri yer alabilir.

12. Çalışma yaşamında şiddet ve taciz mağdurları, iş göremezlikle sonuçlanan psikososyal, fiziksel veya başka herhangi bir yaralanma veya hastalık durumunda tazminat alabilmelidir.

13. Sözleşme'nin 10(e) Maddesinde belirtilen toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizle ilgili şikayet ve uyuşmazlık çözüm mekanizmaları:

- (a) Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz alanının-

da ihtisas mahkemeleri,

(b) Zamanında ve etkin yargılama,

(c) Müşteki ve mağdurlara yönelik hukuki danışma ve yardım,

(d) Ülkede yaygın olarak konuşulan dillerde mevcut ve erişilebilir kılavuzlar ve diğer bilgi kaynakları, ve

(e) Cezai dışındaki yargılamada, uygun görüldüğü şekilde, ispat yükünün değiştirilmesi gibi önlemleri içermelidir.

14. Sözleşme'nin 10(e) Maddesinde belirtilen toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz mağdurları için destek, hizmet ve çareler:

(a) Mağdurların işgücü piyasasına yeniden katılmaları için destek,

(b) Uygun görüldüğü şekilde erişilebilir biçimde rehberlik ve bilgi hizmetleri,

(c) 24 saat sürekli yardım hatları,

(d) Acil servisler,

(e) Tıbbi bakım ve tedavi ile psikolojik destek,

(f) Barınaklar dahil kriz merkezleri, ve

(g) Mağdurları desteklemek için ihtisas polis birimleri veya özel eğitilmiş görevliler gibi önlemleri içermelidir.

15. Çalışma yaşamında şiddet ve taciz mağdurları, iş göremezlikle sonuçlanan psikososyal, fiziksel veya başka herhangi bir yaralanma veya hastalık durumunda tazminat alabilmelidir.

16. Sözleşme'nin 10(e) Maddesinde belirtilen toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizle ilgili şikayet ve uyuşmazlık çözüm mekanizmaları:

(a) Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz alanında ihtisas mahkemeleri,

(b) Zamanında ve etkin yargılama,

(c) Müşteki ve mağdurlara yönelik hukuki danışma ve yardım,

(d) Ülkede yaygın olarak konuşulan dillerde mevcut ve erişilebilir kılavuzlar ve diğer bilgi kaynakları, ve

(e) Cezai dışındaki yargılamada, uygun görüldüğü şekilde, ispat yükünün değiştirilmesi gibi önlemleri içermelidir.

17. Sözleşme'nin 10(e) Maddesinde belirtilen toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz mağdurları için destek, hizmet ve çareler:

- (a) Mağdurların işgücü piyasasına yeniden katılmaları için destek,
- (b) Uygun görüldüğü şekilde erişilebilir biçimde rehberlik ve bilgi hizmetleri,
- (c) 24 saat sürekli yardım hatları,
- (d) Acil servisler,
- (e) Tıbbi bakım ve tedavi ile psikolojik destek,
- (f) Barınaklar dahil kriz merkezleri, ve
- (g) Mağdurları desteklemek için ihtisas polis birimleri veya özel eğitilmiş görevliler gibi önlemleri içermelidir.

18. Sözleşme'nin 10(f) Maddesinde belirtilen çalışma yaşamında aile içi şiddet şiddetin etkilerini hafifletmek için uygun önlemler arasında:

- (a) Aile içi şiddet mağdurları için izin,
- (b) Aile içi şiddet mağdurları için esnek çalışma düzenlemeleri ve koruma,
- (c) Aile içi şiddet ve sonuçları ile ilgisi olmayan gerekçeler hariç, uygun görüldüğü şekilde, aile içi şiddet mağdurları için işten çıkarılmaya karşı geçici koruma,
- (d) Aile içi şiddetin işyeri risk değerlendirmelerine dahil edilmesi,
- (e) Mevcut oldukları yerlerde aile içi şiddete yönelik kamu hafifletme mekanizmalarına sevk sistemi, ve
- (f) Aile içi şiddetin etkileri konusunda farkındalık yaratma yer alabilir.

19. Çalışma yaşamında şiddet ve taciz faileri sorumlu tutulmalı ve şiddet ve tacizin yeniden meydana gelmesinin önlenmesi ve, uygun olduğu hallerde, çalışmaya yeniden entegrasyonlarının kolaylaştırılması amacıyla, uygun olduğu hallerde, danışmanlık veya diğer önlemler sağlanmalıdır.

20. İş müfettişleri ve diğer yetkili makamların yetkilileri, uygun görüldüğü şekilde, psikososyal tehlike ve riskler, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz ve belirli işçi gruplarına karşı ayrımcılık dahil çalışma yaşamında şiddet ve tacizi tespit etmek ve ele almak amacıyla toplumsal cinsiyete duyarlılık eğitiminden geçmelidir.

21. İş teftişi, iş sağlığı ve güvenliği, toplumsal cinsiyet eşitliği de dahil eşitlik ve ayırım gözetmemeden sorumlu ulusal organların görevi, çalışma yaşamında şiddet ve tacizi kapsmalıdır.

22. Üyeler, Sözleşme'nin 6ncı Maddesinde belirtilen

gruplara ilişkin olarak da dahil olmak üzere, çalışma yaşamında şiddet ve taciz hakkında; cinsiyet, şiddet ve tacizin biçimleri ve ekonomik faaliyete göre ayrıştırılmış istatistikleri toplamak ve yayınlamak için çaba göstermelidir.

BÖLÜM IV **REHBERLİK, EĞİTİM** **VE FARKINDALIK YARATMA**

23. Üyeler, uygun görüldüğü şekilde:

(a) Ayrımcılık, güç ilişkilerinin kötüye kullanılması ile şiddet ve tacizi destekleyen toplumsal cinsiyet, kültürel ve sosyal normlar da dahil çalışma yaşamında şiddet ve taciz olasılığını artıran etmenleri ele almaya yönelik programlar,

(b) Hakimler, iş müfettişleri, polis memurları, savcılar ve diğer kamu görevlilerine çalışma yaşamında şiddet ve tacizle ilgili görevlerini yerine getirmede yardımcı olacak ve ayrıca kamu ve özel işçi ve işverenler ile onların kuruluşlarına çalışma yaşamında şiddet ve tacizi önleme ve ele almada yardımcı olacak toplumsal cinsiyete duyarlı kılavuzlar ve eğitim programları,

(c) Sözleşme'nin 6ncı Maddesinde belirtilen gruplara ait işçi ve diğer kişilerin özel durumlarını dikkate alan, genel veya sektöre özgü, çalışma yaşamında şiddet ve tacizle ilgili örnek uygulama kuralları ve risk değerlendirme araçları,

(d) Şiddet ve tacizin, özellikle toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizin, kabul edilemezliğini ileten, ayrımcı tutumları ele alan ve mağdur, müşteki, tanık ve muhbirlerin yaftalanmasını önleyen, ülkede yaşayan göçmen işçilerinkiler de dahil, ülkenin çeşitli dillerinde toplumsal farkındalık yaratma kampanyaları,

(e) Ulusal hukuk ve şartlara uygun olarak, tüm öğretim ve mesleki eğitim seviyelerinde, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz dahil, şiddet ve tacizle ilgili toplumsal cinsiyete duyarlı müfredat ve öğretim materyalleri,

(f) Gazeteciler ve diğer medya çalışanlarına yönelik, bağımsızlıkları ve ifade özgürlüğüne gereken saygıyı göstererek, temel nedenleri ve risk faktörleri dahil, top-

lumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz hakkında materyaller, ve

(g) Şiddet ve tacizden arınmış güvenli, sağlıklı ve uyumlu işyerlerinin teşvik edilmesini amaçlayan halka yönelik kampanyaları finanse etmeli, geliştirmeli, uygulamalı ve yaymalıdır.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ (ILO)'NÜN ÇALIŞMA YAŞAMININ GELECEĞİ YÜZÜNCÜ YIL BİLDİRGESİ*

* Bu Sözleşme 10-21 Haziran 2019 tarihlerinde Cenevre'de yapılan Yüzüncü Yıl Uluslararası Çalışma Konferansı'nda 439 kabul, 7 red ve 30 çekimser oyla kabul edilmiştir. Sözleşme, ILO Ankara Ofisi'nin resmi olmayan çevirisinden alınmıştır.

GİRİŞ

Uluslararası Çalışma Konferansı, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Yüzüncü Yıl'ı münasebetiyle Cenevre'de yaptığı Yüz Sekizinci Oturumunda,

Geçtiğimiz yüzyıla ilişkin deneyimlerin, hükümetler ile işçi ve işveren temsilcilerinin sürekli ve uyumlu eylemlerinin sosyal adalet ve demokrasinin sağlanması ile evrensel ve kalıcı barışın teşvik edilmesi için gerekli olduğunu doğruladığını göz önünde bulundurarak;

Anılan eylemlerin ekonomik ve sosyal gelişmede tarihi ilerlemeler ve bu sayede daha insancıl çalışma koşulları yarattığını kabul ederek;

Ayrıca, dünyanın birçok yerinde sürekli yoksulluk, eşitsizlik ve adaletsizlik, çatışma ve diğer insani acil durumların bu alanlarda kaydedilecek ilerlemeler ve herkes için ortak refah ve insana yakışır iş için bir tehdit oluşturduğunu da göz önünde bulundurarak;

ILO Anayasası ve Philadelphia Bildirgesi'nde (1944) belirtilen hedefleri, amaçları, ilkeleri ve görevi hatırlatarak ve teyid ederek;

Çalışma Yaşamında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi (1998) ve Adil bir Küreselleşme için Sosyal Adalet Bildirgesi'nin (2008) önemini vurgulayarak;

Yüz yıl önce ILO'nun kurulmasına neden olan sosyal adalet zorunluluğu ile Örgüt'ü canlandırma ve Örgüt'ün kuruluş vizyonunu hayata geçirecek bir çalışma yaşamı geleceğini şekillendirme gücünün dünyadaki hükümet,

işçi ve işverenlerin erişiminde olduğu inancından hareket ederek;

Sosyal diyalogun toplumların genel uyumuna katkıda bulunduğu ve iyi işleyen ve verimli ekonomi için çok önemli olduğunun farkında olarak;

Sürdürülebilir işletmelerin istihdam sağlayıcısı, yenilik ve insana yakışır işin destekçisi olarak rollerinin önemini farkında olarak;

Emeğin bir emtia olmadığını teyit ederek;

Şiddet ve tacizden arınmış çalışma yaşamına kendini adayarak;

Özellikle istediğimiz çalışma yaşamının geleceğini şekillendirme ve çalışma yaşamının zorluklarıyla başa çıkma konusunda çok taraflılığı desteklemenin önemini de vurgulayarak;

ILO'nun tüm kurucu ortaklarını, sarsılmaz bağlılıklarını teyit etmeye ve 1919 ve 1944 yıllarında kabul ettikleri sosyal adalet ile evrensel ve kalıcı barışı sağlama çabalarını canlandırmaya çağırarak; ve

Tüm bölgelerin adil temsilini sağlayarak ve üye devletler arasında eşitlik ilkesini oluşturarak ILO yönetimini demokratikleştirmeyi arzu ederek,

İki bin on dokuz yılı Haziran ayının işbu yirmibirinci gününde söz konusu ILO Çalışma Yaşamının Geleceği Yüzüncü Yıl Bildirgesi'ni kabul eder.

I

Konferans:

A. Teknolojik yenilikler, demografik değişimler, çevresel değişimler ve iklim değişikliği ile küreselleşmenin yönlendirdiği çalışma yaşamındaki dönüştürücü değişimin yanı sıra çalışma yaşamının doğası ve geleceği ile çalışma yaşamındaki insanların yeri ve insan onuru üzerinde derin etkileri olan sürekli eşitsizliklerin olduğu bir zamanda ILO'nun Yüzüncü Yıl'ını kutladığını,

B. Fırsatları yakalamak ve herkes için tam, verimli ve serbestçe seçilmiş istihdam ve insana yakışır işin olduğu adil, kapsayıcı ve güvenli bir çalışma yaşamının geleceğini şekillendirmeye yönelik zorlukları ele almak için ivedilikle hareket etmenin zorunlu olduğunu,

C. Bu tür bir çalışma yaşamının geleceğinin, yoksulluğu sona erdiren ve kimseyi geride bırakmayan sürdü-

rülebilir kalkınma için önemli olduğunu,

D. ILO'nun, ikinci yüzyılında, işçilerin haklarını ve tüm insanların ihtiyaçlarını, hedeflerini ve haklarını ekonomik, sosyal ve çevresel politikaların temeline yerleştiren çalışma yaşamının geleceğine yönelik insan odaklı yaklaşımı daha da geliştirerek sosyal adalete ilişkin anayasal görevini tükenmez bir güçle ileriye taşıması gerektiğini,

E. Örgütün son yüz yılda evrensel üyeliğe doğru büyümesinin, sosyal adaletin dünyanın tüm bölgelerinde sağlanabileceği ve ILO'nun kurucu ortaklarının bu çabaya yönelik tam katkısının ancak ILO'nun üçlü yönetimine tam, eşit ve demokratik katılımlarıyla sağlanabileceği anlamına geldiğini ilan eder.

II

Konferans:

A. ILO, çalışma yaşamındaki büyük dönüşümleri dikkate alarak anayasal görevini yerine getirirken ve çalışma yaşamına yönelik insan odaklı yaklaşımını daha da geliştirirken, çabalarını:

(i) Ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarıyla sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunan çalışma yaşamının geleceğine adil bir geçiş sağlamaya;

(ii) Herkes için insan onuru, öz-gerçekleştirim ve faydaların adil paylaşılmasını sağlayan insana yakışır iş ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için, sosyal diyalog yoluyla da dahil olmak üzere, teknolojik ilerleme ve verimlilik artışı potansiyelinin tamamından yararlanmaya;

(iii) Hükümetlerin ve sosyal ortakların ortak sorumluluğu olarak:

- Mevcut ve öngörülen beceri boşluklarını ele almaya;
- Çalışma yaşamının evrimini dikkate alarak, eğitim ve öğretim sistemlerinin işgücü piyasasının ihtiyaçlarına duyarlı olmasını sağlamaya tüm dikkatini vermeye; ve
- İnsana yakışır işe yönelik mevcut fırsatları kullanma kapasitelerini artırmak için; çalışma yaşamları boyunca tüm çalışanların kapasitelerini teşvik etmeye;

(iv) Tam, verimli ve serbestçe seçilmiş istihdam ve herkes için insana yakışır iş yaratmayı amaçlayan et-

kin politikalar geliştirmeye ve özellikle gençlerin çalışma yaşamına etkin biçimde dahil edilmesine ağırlık vererek eğitim ve öğretimden işe geçişi kolaylaştırmaya;

(v) Yaşlı alışanların emekliliklerine kadar kaliteli, verimli ve sağlıklı koşullarda çalışma fırsatlarını en uygun hale getiren seçenekleri genişletmeye ve aktif yaşlanmayı sağlamaya yardımcı olacak önlemleri desteklemeye;

(vi) Yetkinleştirici haklar olarak örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkının etkin biçimde tanınmasına odaklanarak, çalışan haklarını kapsayıcı ve sürdürülebilir büyümenin sağlanmasına yönelik kilit bir unsur olarak teşvik etmeye;

(vii) İşyerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini, kaydedilen ilerlemenin düzenli değerlendirilmesi ile:

- Eşdeğer işe kadın ve erkekler için eşit ücret de dahil olmak üzere, eşit fırsatlar, eşit katılım ve eşit muamele sağlayan;

- Aile sorumluluklarının daha dengeli paylaşılmasını sağlayan;

- İşçi ve işverenlerin, kendi ihtiyaç ve faydalarını göz önünde bulunduran çalışma süreleri de dahil olmak üzere, zmler konusunda hemfikir olmalarını sağlayarak daha iyi bir iş-yaşam dengesi kurmaya yönelik kapsam temin eden; ve

- Bakım ekonomisine yatırımları teşvik eden dönüştürücü bir gündem yoluyla sağlamaya;

(viii) alışma yaşamında engellilere ve ayrıca kırıl-gan durumdaki diğer kişilere yönelik eşit fırsatlar ve eşit muamele sağlamaya;

(ix) Herkes için insana yakışır iş, üretken ortam ve yaşam standartlarının artırılması için, kooperatifler ile sosyal ekonomi ve dayanışma ekonomisinin yanı sıra özellikle mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerde girişimcilik ve sürdürülebilir işletmeler için yetkinleştirici ortamı teşvik ederek, özel sektörün, büyüme ve istihdam yaratılmasının temel kaynağı olarak rolünü desteklemeye;

(x) nemli bir işveren ve kaliteli kamu hizmeti sağlayıcısı olarak kamu sektörünün rolünü desteklemeye;

(xi) alışma idaresi ve iş teftişini güçlendirmeye;

(xii) Yerel ve küresel tedarik zincirleri dahil olmak

üzere, çeşitli çalışma düzenlemesi biçimleri, üretim ve iş modellerinin sosyal ve ekonomik ilerleme fırsatlarını geliştirmesini, insana yakışır iş için sunulmasını ve bunların tam, verimli ve serbestçe seçilmiş bir istihdam için elverişli olmasını sağlamaya;

(xiii) Zorla çalıştırma ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına, herkes için insana yakışır işin teşvik edilmesine ve uluslararası entegrasyonun yüksek olduğu alanlar veya sektörler dahil olmak üzere sınır ötesi işbirliğini geliştirmeye;

(xiv) Kırsal alanlara gereken özeni göstererek, kayıt dışı ekonomiden kayıtlı ekonomiye geçişi teşvik etmeye;

(xv) Uygun, sürdürülebilir ve çalışma yaşamındaki gelişmelere uyarlanmış sosyal koruma sistemlerini oluşturmaya ve geliştirmeye;

(xvi) Kurucu ortaklarının ihtiyaçlarına yanıt olarak uluslararası işgücü göçü konusundaki çalışmalarını derinleştirmeye ve artırmaya ve işgücü göçünde insana yakışır iş konusunda liderlik rolü üstlenmeye;

(xvii) Politika uyumunu güçlendirmek amacıyla:

- İnsana yakışır işin; çatışma, felaket ve diğer insani acil durumlardan etkilenen alanlara özel önem vererek, gelir eşitsizliği ve yoksulluğun sona erdirilmesini ele alan, sürdürülebilir kalkınmanın anahtarı olduğunu; ve

- Küreselleşme koşullarında, herhangi bir ülkenin insani çalışma koşullarını benimsememesinin diğer tüm ülkelerdeki ilerlemenin önünde her zamankinden daha fazla bir engel olduğunu kabul ederek,

çok taraflı sistemde katılım ve işbirliğini artırmaya odaklamalıdır.

B. Toplu pazarlık ve üçlü işbirliği de dahil olmak üzere, sosyal diyalogun, tüm ILO eylemlerinin temel dayanağını oluşturduğunu ve üye Devletlerin de başarılı politika ve karar alma süreçlerine katkıda bulunduğunu;

C. İşyerinde etkin işbirliğinin, toplu pazarlık ve sonuçlarına saygı duyacak ve sendikaların rolünü zayıflatmayacak biçimde, güvenli ve verimli işyerlerinin sağlanmasına yardımcı olacak bir araç olduğunu;

D. Güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarının insana yakışır iş için çok önemli olduğunu ilan eder.

III

Konferans, tüm üyelerini, ulusal koşulları dikkate alarak, üçlü yapı ve sosyal diyalog temelinde ayrı ayrı veya topluca ve ILO'nun desteğiyle, çalışma yaşamına ilişkin insan odaklı yaklaşımı geliştirmek için çalışmaya davet eder. Bu amaçla;

A. Tüm insanların, değişen iş yaşamına ilişkin fırsatlardan yararlanmaları için;

(i) Fırsatlar ve muamele konusunda toplumsal cinsiyet eşitliğinin etkin biçimde gerçekleştirilmesi;

(ii) Herkes için etkin yaşam boyu öğrenme ve kaliteli eğitim;

(iii) Kapsamlı ve sürdürülebilir sosyal korumaya genel erişim; ve

(iv) İnsanları çalışma yaşamları boyunca karşı karşıya olacakları geçişlerde destekleyecek etkin önlemler yoluyla kapasitelerini güçlendirerek;

B. Tüm çalışanların yeterli şekilde korunmasını sağlamak için çalışma yaşamı ile ilgili kurumları güçlendirerek ve kayıtdışılığın boyutları ile kayıtlılığa geçişi sağlamak için etkin bir eylem ihtiyacının farkında olarak, çalışanlara emniyet ve yasal koruma sağlama aracı olarak istihdam ilişkisinin devam eden önemini teyit ederek; tüm çalışanların:

(i) Çalışanların temel haklarına saygı;

(ii) Yasal veya müzakere edilmiş, yeterli asgari ücret;

(iii) Çalışma süresinde azami sınırlar; ve

(iv) İş sağlığı ve güvenliği

dikkate alan İnsana Yakışır İş Gündemi'ne uygun olarak yeterli korumadan yararlanmasını sağlayarak;

C. Sürekli, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyüme, tam ve verimli istihdam ile herkes için insana yakışır işi:

(i) Bu hedefleri temel amaç edinen makroekonomik politikalar;

(ii) İnsana yakışır işi teşvik eden ve verimliliği artıran ticaret ve sanayi politikaları ile sektörel politikalar;

(iii) Çalışma yaşamındaki dönüştürücü değişimin yönlendiricilerini ele almak için altyapı ve stratejik sektörlere yapılan yatırımlar;

(iv) Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik büyümeyi, sürdürülebilir işletmelerin oluşturulması ve geliştirilmesi-

sini, yeniliği ve kayıtdışı ekonomiden kayıtlı ekonomiye geçişi teşvik eden ve iş uygulamalarının bu Bildirge'nin amaçlarına uyumunu teşvik eden politikalar ve teşvikler; ve

(v) Uygun gizlilik ve kişisel verilerin korunmasını sağlayan ve platform çalışması da dahil işin dijital dönüşümüyle ilgili çalışma yaşamındaki zorluk ve fırsatlara cevap veren politika ve önlemler yoluyla teşvik ederek çalışma yaşamının geleceğine yönelik insan odaklı yaklaşımı daha da geliştirmeye davet eder.

IV

Konferans:

A. Uluslararası çalışma standartlarının belirlenmesi, tanıtılması, onaylanması ve denetlenmesi, ILO için çok büyük öneme sahiptir. Bu, Örgüt'ün açık, titiz, güncel bir uluslararası çalışma standartları organına sahip olmasını ve bu organı teşvik etmesini ve şeffaflığı daha da artırmasını gerektirmektedir. Uluslararası çalışma standartlarının çalışma yaşamının değişen örüntülerine yanıt vermesi, işçileri koruması ve sürdürülebilir işletmelerin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurması ve resmi ve etkin bir denetime tabi tutulması gerekmektedir. ILO, üyelerine standartların onaylanması ve etkin biçimde uygulanmasında yardımcı olacaktır.

B. Tüm Üyeler, ILO temel Sözleşmelerinin onaylanması ve uygulanması için çalışmalı ve, işçi ve işveren kuruluşlarına da danışarak, diğer ILO standartlarının onaylanmasını düzenli aralıklarla değerlendirmelidir.

C. Üçlü yapıdaki kurucu ortakların:

(i) Güçlü ve temsil gücünü haiz sosyal ortak kuruluşların oluşumunu teşvik etme;

(ii) Sınırlar içinde ve genelinde işgücü piyasası kurumları, programları ve politikalar da dahil olmak üzere tüm ilgili süreçlere katılma; ve

(iii) Güçlü, etkin ve kapsayıcı bir sosyal diyalog mekanizması aracılığıyla, her düzeyde, uygun görüldüğü şekilde, çalışma yaşamında tüm temel prensipler ve hakları ele alma,

kapasitesini güçlendirmek, bu tür bir temsil ve diyalogun toplumların genel uyumuna katkıda bulunduğu ve bir kamu yararı meselesi olduğu, iyi işleyen ve verimli

ekonomi için çok önemli olduğu temel inancıyla, ILO'nun görevidir.

D. ILO'nun üye Devletlerine ve sosyal ortaklarına, özellikle kalkınma işbirliğiyle, sunduğu hizmetleri, görevleri ile tutarlı olmalı ve genişletilmiş Güney-Güney ve üçgen işbirliği yoluyla da dahil olmak üzere farklı koşulların, ihtiyaçların, önceliklerin ve kalkınma seviyelerinin eksiksiz biçimde anlaşılmasına ve önemsenmesine dayanmalıdır.

E. ILO'nun kanıta dayalı politika tavsiyelerinin kalitesini daha da güçlendirmek için en yüksek istatistik, araştırma ve bilgi yönetimi kapasitelerini ve uzmanlığını sürdürmesi gerekmektedir.

F. ILO'nun, anayasal görevi temelinde, sosyal, ticari, finansal, ekonomik ve çevresel politikalar arasındaki güçlü, karmaşık ve kritik bağların farkında olarak, çalışma yaşamının geleceğine yönelik insan odaklı yaklaşımı doğrultusunda politika uyumunu teşvik etmek için işbirliğini güçlendirerek ve diğer kuruluşlarla kurumsal düzenlemeler geliştirerek çok taraflı sistemde önemli bir rol alması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan "ILO Çalışma Yaşamının Geleceği Yüzüncü Yıl Bildirgesi" 21 Haziran 2019 tarihinde sona eren Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Yüz Sekizinci (Yüzüncü Yıl) Genel Konferansında uygun olarak kabul edilmiştir.

İşbu belgeye kanıt olarak, imzalarımızı 21 Haziran 2019 tarihinde atıyoruz.

Jean Jaques Elmiger

Konferans Başkanı

Guy Ryder

ILO Genel Direktörü

KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE AİLE İÇİ ŞİDDETİN ÖNLENMESİ VE BU N LARLA MÜCADELEYE İLİŞKİN AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİ (İSTANBUL SÖZLEŞMESİ) *

* Avrupa Konseyi'nin resmi dilleri İngilizce ve Fransızca'dır. Bu çeviri sadece bilgi amaçlıdır ve Avrupa Konseyi'nin internet sayfasından alınmıştır. Türkiye, bu Sözleşme'yi 11 Mayıs 2011 tarihinde çekince koymaksızın imzaladı. Sözleşme'nin onaylanmasının uygun bulunduğuna ilişkin 24 Kasım 2011 tarih ve 6251 sayılı Kanun, 29 Kasım 2011 tarih ve 28127 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı. Bakanlar Kurulu'nun onaya ilişkin 10 Şubat 2012 tarih 2012/2816 sayılı Kararı ise 8 Mart 2012 tarih ve 28227 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı. Sözleşme, Türkiye bakımından 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girdi.

GİRİŞ

Avrupa Konseyi üye devletleri ve işbu Sözleşmeyi imzalayan diğer devletler,

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'ni (ETS (Avrupa Antlaşmaları Serisi) No.5,1950) ve bu sözleşmenin Protokollerini, Avrupa Sosyal Şartı'nı (ETS No.35,1961, 1996 yılında gözden geçirilen hali, ETS No. 163) İnsan Ticaretine karşı Eylem'e ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni (ETS No.197, 2005), Cinsel Taciz ve Cinsel İstismara Karşı Çocukların Korunmasına ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni (ETS No.201, 2007) hatırd tutarak;

Bakanlar Komitesinin Avrupa Konseyi üye devletlerinin sunduğu; Kadınların şiddete karşı korunmasına ilişkin Rec(2002)5 Tavsiye Kararı'nı, toplumsal cinsiyet eşitliği standart ve mekanizmalarına ilişkin CM/Rec (2007) 17 Tavsiye Kararı'nı, çatışmaların önlenmesi ve çözümünde ve barışın tesisinde kadın ve erkeklerin rolüne ilişkin CM/Rec (2010) 10 Tavsiye Kararı'nı ve diğer ilgili tavsiye kararlarını hatırd tutarak;

Kadınlara yönelik şiddet alanında önemli standartları oluşturan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin gelişen içtihat hukuku külliyatını dikkate alarak;

Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'yi (1966), Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'yi (1966), Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine ilişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni ("CEDAW",1979) ve bu sözleşmenin İhtiyari Pro-

tokolü'nü (1999), CEDAW Kadınlara Yönelik Şiddet Komitesinin 19 No'lu Genel Tavsiye Kararı'nı, Çocuk Haklarına ilişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni (1989) ve İhtiyari Protokollerini (2000) ve Engellilerin Haklarına ilişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni (2006) göz önünde tutarak;

Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü'nü (2002) göz önünde tutarak;

Uluslararası insancıl hukukun temel ilkelerini ve özellikle Savaş Zamanında Sivillerin Korunmasına ilişkin Cenevre Sözleşmesi'ni (IV) (1949) ve bu Sözleşmenin ek 1. ve 2. Protokollerini (1977) hatırdta tutarak;

Kadınlara yönelik her türlü şiddeti ve aile içi şiddeti kınayarak; Kadınlar ve erkekler arasında yasal ve fiili eşitliğin gerçekleştirilmesinin kadınlara yönelik şiddeti önlemede anahtar bir unsur olduğunun bilincinde olarak;

Kadınlara yönelik şiddetin, erkeklerin kadınlar üzerinde tahakküm kurmasına ve kadınlara yönelik ayrımcılığa neden olan ve kadınların tam ilerlemesini engelleyen ve kadınlar ile erkekler arasındaki tarihsel eşitlikçi olmayan güç ilişkisinin tezahürü olduğunun bilincinde olarak;

Kadınlara yönelik şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı şiddet şeklindeki yapısal niteliğinin ve bu şiddetin, erkeklerle kıyaslandığında kadınları ikincil konuma zorlayan temel sosyal mekanizmalardan birisi olduğunun bilincinde olarak;

Kadınlar ile kız çocuklarının, çoğunlukla aile içi şiddet, cinsel taciz, tecavüz, zorla evlendirme, sözde "namus" adına işlenen cinayetler, kadın sünneti gibi insan haklarını ciddi şekilde ihlal eden ve kadın erkek eşitliğini sağlamanın önünde büyük bir engel oluşturan şiddetin pek çok boyutuna maruz kaldıklarını büyük endişeyle dikkate alarak; Silahlı çatışma esnasında sivil halkı, özellikle de kadınları yaygın ve sistematik tecavüz ve cinsel suçlar şeklinde etkileyen insan hakları ihlallerinin ve gerek çatışma esnasında gerekse sonrasında tırmanan toplumsal cinsiyete dayalı şiddet potansiyelinin bilincinde olarak;

Kadınlar ile kız çocuklarının toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalma riskinin erkeklerden daha yüksek olduğunu kabul ederek;

Aile içi şiddetin kadınları orantısız şekilde etkilediğini ve erkeklerin de aile içi şiddet mağduru olabileceklerini kabul ederek;

Çocukların, aile içindeki şiddete tanık olmak dahil aile içi şiddet mağduru olduklarını kabul ederek;

Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetten arındırılmış bir Avrupa yaratmayı arzu ederek, aşağıdaki şekilde anlaşmışlardır:

BÖLÜM I AMAÇLAR, TANIMLAR, EŞİTLİK VE AYRIM GÖZETMEME, GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

Madde 1- Sözleşmenin amacı

1. İşbu Sözleşmenin amacı;
 - a. Kadınları her türlü şiddetten korumak, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak,
 - b. Kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınların güçlendirilmesi yolu dahil kadınlar ile erkekler arasındaki temel eşitliği teşvik etmek;
 - c. Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve bu mağdurlara yardım edilmesi için kapsamlı bir çerçeve, politikalar ve tedbirler geliştirmek;
 - d. Kadınlara yönelik şiddeti ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası işbirliğini teşvik etmek;
 - e. Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak üzere bütüncül bir yaklaşım benimsemek amacıyla etkili işbirliğini sağlamak için kuruluşlara ve kolluk kuvvetlerine destek ve yardım sağlamaktır.
2. Sözleşme hükümlerinin taraflarca etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla, işbu Sözleşme özel bir izleme mekanizması kurar.

Madde 2- Sözleşmenin kapsamı

1. İşbu Sözleşme aile içi şiddet de dahil olmak üzere, kadınları orantısız biçimde etkileyen kadınlara yönelik her türlü şiddet biçimi için geçerlidir.
2. Taraflar işbu Sözleşmeyi tüm aile içi şiddet mağdurlarına uygulamaya teşvik edilirler. Taraflar işbu Sözleşmenin hükümlerini uygularken, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağduru kadınlara özel önem atfetmelidirler.
3. İşbu Sözleşme barış zamanlarında ve silahlı çatışma durumlarında uygulanır.

Madde 3- Tanımlar

İşbu Sözleşmenin amacı bakımından:

a. “kadınlara yönelik şiddet”, bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılacaktır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.

b. “aile içi şiddet”, aile içerisinde veya hanede veya, mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi anlamına gelir.

c. “toplumsal cinsiyet”, kadınlar ve erkekler için toplum tarafından uygun görülen ve sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, eylemler ve nitelikler anlamına gelir.

d. “kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet”, kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir.

e. “mağdur”, a ve b bentlerinde belirtilen davranışlara maruz kalan gerçek kişi anlamına gelir.

f. “kadınlar” kelimesi 18 yaşın altındaki kız çocuklarını da kapsar.

Madde 4- Temel haklar, eşitlik ve ayırım gözetmeme

1. Taraflar, gerek kamu gerek özel alanda tüm bireylerin, özellikle kadınların, şiddetten arınmış yaşama haklarını sağlamak ve korumak için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı kınar ve bunu önlemek için özellikle:

a. kadın erkek eşitliği ilkesini kendi ulusal anayasalarına veya diğer uygun mevzuatına dahil edip, bu ilkenin uygulamada da gerçekleştirilmesini sağlayarak;

b. gerektiğinde, kadınlara karşı ayrımcılığı, yaptırımların kullanılması yoluyla yasaklayarak;

c. kadınlara yönelik ayrımcılık içeren kanunları ve uygulamaları yürürlükten kaldırarak;erekli yasal veya diğer tedbirleri gecikmeksizin alır.

3. Özellikle mağdurların haklarını korumaya yönelik önlemler olmak üzere, işbu Sözleşme hükümlerinin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka

görüŖe sahip olma, ulusal veya sosyal menŖe, bir ulusal azınlıkla bağ, mülkiyet, doğum, cinsel yönelim, cinsel kimlik, yaŖ, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen ya da mülteci olma durumu veya baŖka statüler temelinde herhangi bir ayrımcılık olmaksızın Taraflarca uygulanması güvence altına alınmıŖtır.

4. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı Ŗiddetin önlenmesi ve kadınların korunması için gerekli olan özel tedbirler, iŖbu SözleŖme kapsamında ayrımcılık olarak kabul edilmeyecektir.

Madde 5- Devlet yükümlölükleri ve gereken özeni gösterme sorumluluğu

1. Taraflar, kadınlara yönelik Ŗiddet eylemlerinde bulunmaktan kaçınır ve devlet adına faaliyet gösteren devlet yetkilileri, görevliler, kurum, kuruluşlar ve diğer aktörlerin bu yükümlölüğe uygun davranmalarını sağlar.

2. Taraflar devlet dıŖı aktörlerce iŖlenen ve iŖbu SözleŖme kapsamında yer alan Ŗiddet eylemlerinin gereken özeni göstererek önlenmesini, soruŖturulmasını, cezalandırılmasını ve tazmin edilmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 6- Toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar

Taraflar iŖbu SözleŖmenin hükümlerinin uygulanmasında ve etkilerinin değerlendirilmesinde toplumsal cinsiyet bakıŖ açısına yer vermeyi, kadın erkek eŖitliđi ve kadınların güçlendirilmesine yönelik politikalar geliŖtirmeyi ve bunları etkili bir Ŗekilde uygulamayı taahhüt eder.

BÖLÜM II

BÜTÜNCÜL POLİTİKALAR VE VERİ TOPLAMA

Madde 7- Kapsamlı ve eŖgüdümlü politikalar

1. Taraflar, iŖbu SözleŖme kapsamında yer alan her türlü Ŗiddeti önlemek ve bununla mücadele etmek için ilgili tüm tedbirleri kapsayacak Ŗekilde, devlet çapında etkili, kapsamlı ve eŖgüdümlü politikaların benimsenmesi ve uygulanması için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır ve kadınlara yönelik Ŗiddete karŖı bütünsel bir mücadele yürütür.

2. Taraflar, 1. paragrafta bahsedilen politikaların mağdurun haklarının tüm politikaların merkezine yerleŖtirilmesini ve bu politikaların ilgili tüm kurum, kuruluş ve örgütler ara-

sında etkin iş birliği vasıtasıyla uygulanmasını sağlar.

3. Bu madde uyarınca alınan tedbirler, gerektiğinde, devlet kurumları, ulusal, bölgesel ve yerel yönetimler ile makamları, ulusal insan hakları kuruluşları ve sivil toplum örgütleri gibi ilgili tüm aktörleri kapsar.

Madde 8- Mali kaynaklar

Taraflar, sivil toplum kuruluşları ve sivil toplum tarafından yürütülenler de dahil olmak üzere, işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddeti önleme ve bununla mücadeleye ilişkin bütüncül politikaların, tedbirlerin ve programların uygun biçimde uygulanması için yeterli mali ve beşeri kaynak tahsis eder.

Madde 9- Sivil toplum kuruluşları ve sivil toplum

Taraflar, kadınlara yönelik şiddetle mücadele alanında ilgili sivil toplum kuruluşları ve sivil toplumun her düzeydeki çalışmalarını göz önünde bulundurur, teşvik eder, destekler ve bu kuruluşlarla etkin işbirliği tesis eder.

Madde 10- Koordinasyon birimi

1. Taraflar işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddeti önlemek ve bununla mücadele etmek için politikaların ve önlemlerin koordinasyonu, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinden sorumlu bir veya birden fazla resmi birim görevlendirir veya kurar. Bu birimler madde II'de bahsedildiği şekilde veri toplanmasını koordine eder, bu verileri analiz eder ve sonuçlarını yayınlar.

2. Taraflar, bu madde uyarınca görevlendirilen veya kurulan birimlerin Bölüm VIII uyarınca alınan önlemlere ilişkin genel bilgi almalarını sağlar.

3. Taraflar, bu madde uyarınca görevlendirilen veya kurulan birimlere diğer Taraflardaki muadilleriyle doğrudan iletişim kurma ve ilişkiler geliştirme imkanı sağlar.

Madde 11- Veri toplama ve araştırma

1. İşbu Sözleşmenin uygulanması bakımından Taraflar:

a. İşbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet eylemi hakkında bölümlere ayrılmış biçimde uygun istatistik veriyi düzenli aralıklarla toplamayı;

b. Şiddetin temel neden ve etkilerini, şiddet eylemleri ve mahkumiyet oranları ile işbu Sözleşmenin uygulanması için alınan önlemlerin etkinliğini incelemek amacıyla işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet alanında yapılan

araştırmaları desteklemeyi taahhüt eder.

2. Taraflar işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet biçiminin yaygınlığını ve eğilimlerini değerlendirmek üzere düzenli aralıklarla nüfusa dayalı anketler yapmaya çaba gösterir.

3. Taraflar uluslararası işbirliğini teşvik etmek ve uluslararası kıyaslama sağlanmasını mümkün kılmak amacıyla bu madde uyarınca toplanan bilgileri işbu Sözleşmenin 66. Maddesinde atıfta bulunulan uzmanlar grubuna iletir.

4. Taraflar, bu madde uyarınca toplanan bilgilerin kamuya açık olmasını sağlar.

BÖLÜM III ÖNLEME

Madde 12- Genel yükümlölükler

1. Taraflar, kadınların aşağı bir cins olduğu veya kadınlar ve erkekler için alışılagelmiş rollerin bulunduğu düşünce-sine dayanan ön yargıları, örf ve adetleri, gelenekleri ve her türlü farklı uygulamaları ortadan kaldırmak amacıyla kadınlar ve erkeklere ilişkin sosyal ve kültürel davranış modellerinin değişimini sağlamak için gerekli tedbirleri alır.

2. Taraflar gerçek veya tüzel kişilerce uygulanan ve işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddeti önlemek amacıyla gerekli yasal veya diğer tedbirleri alır.

3. Bu bölüm uyarınca alınan herhangi bir tedbir; özel durumlar nedeniyle savunmasız hale gelmiş bireylerin ihtiyaçlarını göz önüne alır ve bu ihtiyaçlara cevap verir ve tüm mağdurların insan haklarını bu önlemlerin odak noktası yapar.

4. Taraflar, erkekler ve erkek çocukları başta olmak üzere, toplumun tüm üyelerinin işbu Sözleşme kapsamındaki tüm şiddet türlerini önlemek üzere aktif katkı sağlanmasını teşvik etmek için gerekli tedbirleri alır.

5. Taraflar, kültür, örf ve adet, gelenek, din veya sözde “namus”un işbu Sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eylemi için mazeret oluşturmasını sağlar.

6. Taraflar, kadınların güçlenmesine yönelik program ve faaliyetleri arttırmak amacıyla gerekli tedbirleri alır.

Madde 13- Farkındalığı artırma

1. Taraflar, gerektiğinde, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddetin farklı tezahürlerinin, bunların çocuklar üzerindeki sonuçlarının ve bu tür şiddetin önlenmesi gerektiğinin

toplum içinde anlaşılması ve buna ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla, başta kadın örgütleri olmak üzere ulusal insan hakları kurumları ve bunlara denk organları, sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde düzenli aralıklarla ve her seviyede farkındalık yaratma kampanyaları ve programları geliştirir veya yürütür.

2. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerini önlemeye yönelik mevcut tedbirlere ilişkin bilgilerin kamu genelinde geniş biçimde yayınlanmasını sağlar.

Madde 14- Eğitim

1. Taraflar, gerektiğinde, öğrencilerin gelişen kapasitesine uygun olarak, kadın erkek eşitliği, kalıplaşmamış toplumsal cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde şiddet içermeyen çatışma çözümleri, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı gibi konulara ilişkin öğretim malzemelerinin resmi müfredat içerisine ve eğitimin her seviyesine eklenmesi için gerekli adımları atar.

2. Taraflar, 1. paragrafta bahsedilen ilkelerin resmi eğitim dışındaki eğitim faaliyetlerinin yanı sıra, sporda, boş zaman ve kültür faaliyetlerinde ve medyada desteklenmesi amacıyla gerekli adımları atar.

Madde 15- Uzmanların eğitimi

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eyleminin failleri ve mağdurlarıyla ilgilenen uzmanlara bu tür şiddetin önlenmesi ve ortaya çıkarılması, kadın erkek eşitliği, mağdurun ihtiyaç ve haklarının yanı sıra ikinci kez mağdur olmasının nasıl engelleneceğine ilişkin uygun eğitimi sağlar veya bu eğitimi takviye eder.

2. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki şiddet eylemleriyle ilgili başvuruların kapsamlı ve uygun biçimde ele alınmasını sağlamak üzere, 1. paragrafta bahsedilen eğitimin farklı kurumlar arasındaki işbirliğinin eşgüdümü konusunu kapsamasını teşvik eder.

Madde 16- Önleyici müdahale ve tedavi programları

1. Taraflar, şiddetin tekrarlanmaması ve şiddet içeren davranış modellerinin değiştirilmesi amacıyla aile içi şiddet faillerinin kişilerarası ilişkilerde şiddet içermeyen davranış biçimi edinmelerini sağlamayı hedefleyen programları oluşturmak ve desteklemek üzere gerekli yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, faillerin, özellikle cinsel suç faillerinin tekrar suç işlemesini engelleyen tedavi programlarının oluşturulması veya desteklenmesi için gerekli yasal veya diğer tedbirleri alır.

3. Taraflar, 1. ve 2. paragraflarda bahsedilen önlemlerin alınmasında mağdurların güvenliği, desteklenmesi ve insan haklarının öncelikli öneme sahip olmasını ve bu programların, gerektiğinde mağdurlara yönelik özel destek uzmanlarıyla yakın eşgüdüm içerisinde oluşturulmasını sağlar.

Madde 17- Özel sektör ve medyanın katılımı

1. Taraflar, özel sektör, bilgi ve iletişim teknolojisi sektörü ve medyayı, ifade özgürlüğüne ve onların bağımsızlığına gerekli saygıyı göstererek, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve onların onuruna duyulan saygının artırılması amacıyla politika hazırlanmasına ve uygulanmasına katılmaları ve yönergeler ile öz denetim standartları oluşturmaları hususunda teşvik eder.

2. Taraflar, özel sektör aktörleriyle işbirliği içinde, çocuklar, ebeveynler ve eğitimcilerin içeriğinde zararlı olabilecek aşağılayıcı cinsel ya da şiddet unsuruna erişim sağlayan bilgi ve iletişim ortamlarıyla başa çıkma becerilerini geliştirir ve iletir.

BÖLÜM IV KORUMA VE DESTEK

Madde 18 - Genel yükümlülükler

1. Taraflar, bütün mağdurları şiddet eylemlerinin tekrarlanmasından korumak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, işbu Sözleşmenin 20. ve 22. Maddesinde ayrıntıları verilen genel ve özel destek hizmetlerine başvurmak da dahil olmak üzere, iç hukuka uygun şekilde, Sözleşme kapsamındaki bütün şiddet mağdurları ve tanıklarının korunması ve desteklenmesinde mahkemeler, savcılar, kolluk kuvvetleri, yerel ve ulusal yetkililer dahil ilgili tüm devlet kuruluşları sivil toplum kuruluşları, diğer ilgili kuruluşlar ve birimler arasında etkin işbirliği için uygun mekanizmaların mevcudiyetini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

3. Taraflar, bu bölüm uyarınca alınan tedbirlerin,

a. kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti toplumsal

cinsiyet temelinde anlamaya dayanacağını ve mağdurun insan haklarına ve güvenliğine odaklanacağını;

b. mağdurlar, failer, çocuklar ve onların geniş anlamdaki toplumsal çevreleri arasındaki ilişkiyi göz önünde bulunduracak bütünsel bir yaklaşıma dayalı olacağını;

c. ikinci bir mağduriyeti önlemeyi hedeflediğini;

d. şiddet mağduru kadınların güçlenmesi ve ekonomik bağımsızlığını hedefleyeceğini;

e. uygun görülen durumlarda, aynı mekanlarda bir dizi koruma ve destek hizmetleri biriminin yer almasına imkan sağlayacağını

f. çocuk mağdurlar dahil olmak üzere, savunmasız haldeki bireylerin özel ihtiyaçlarını ele alacağını ve bu ihtiyaçların mevcut bulundurulacağını temin eder.

4. Hizmetlerin sunulması, mağdurun şikayette bulunmasına veya failin aleyhinde tanıklık etmesine bağlı olmayacaktır.

5. Taraflar, uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülüklerine uygun olarak, konsolosluk ile diğer koruma ve destek hizmetlerini vatandaşlarına ve sözkonusu korumaya hak kazanan diğer mağdurlara sağlamak üzere gereken yasal ve diğer önlemleri alır.

Madde 19- Bilgi

Taraflar, mağdurların anladıkları bir dilde mevcut destek hizmetleri ve yasal tedbirler hakkında yeterli ve zamanında bilgi almalarını sağlamak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 20- Genel destek hizmetleri

1. Taraflar, mağdurların şiddet sonrası iyileşmelerini kolaylaştıracak hizmetlere erişimlerini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Bu tedbirler, gerektiğinde, yasal ve psikolojik danışmanlık, mali yardım, konut, eğitim, öğretim ve iş bulma desteği gibi hizmetleri içerecektir.

2. Taraflar mağdurların sağlık ve sosyal hizmetlere erişimlerini, bu hizmetlerin yeterli kaynağa sahip olmalarını ve mağdurlara yardımcı olmak ve onları uygun hizmetlere yönlendirmek üzere uzmanların eğitilmelerini temin edecek gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 21- Bireysel/toplu şikâyetlerde destek

Taraflar, mağdurların başvurabilecekleri bölgesel ve

uluslararası bireysel/toplu şikayet mekanizmaları hakkında bilgi sahibi olmalarını ve bunlara erişebilmelerini sağlarlar. Taraflar, sözkonusu şikayet başvurularında mağdurlara duyarlı ve yeterli bilgi sağlanmasını teşvik eder.

Madde 22- Uzman desteği hizmetleri

1. Taraflar, bu Sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eylemine maruz kalan herhangi bir mağdura, uygun bir coğrafi dağılım kapsamında, anında, kısa ve uzun dönemli uzman desteği sağlamak ve düzenlemek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, uzman kadın destek hizmetini tüm kadın mağdurlara ve çocuklarına sağlar veya buna yönelik düzenlemeleri yapar.

Madde 23- Sığınma evleri

Taraflar, kadınlar ve çocuklar başta olmak üzere, mağdurlara güvenli barınma imkanı sunmak ve onlara ilişkin önceden önlem almak amacıyla yeterli sayıda, kolay erişilebilir ve uygun sığınma evleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 24- Telefon yardım hatları

Taraflar, bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet hakkında arayanlara tavsiyelerde bulunmak üzere, gizliliğe veya kimlik bilgilerinin açıklanmamasına özen gösterilerek, ülke çapında 24 saat (7/24) hizmet verecek ücretsiz telefon yardım hattı kurmak için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 25- Cinsel şiddet mağdurları için destek

Taraflar, mağdurlara tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışma hizmetleri sunacak, uygun ve kolay erişilebilir tecavüz kriz veya cinsel şiddet yönlendirme merkezleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 26- Çocuk tanıklar için koruma ve destek

1. Taraflar, mağdurlara koruma ve destek hizmetleri verilmesinde, bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet tanığı çocukların hak ve ihtiyaçlarının dikkate alınmasının sağlanması için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Bu madde çerçevesinde alınan tedbirler, bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet tanığı çocuğun yaşına uygun psikososyal danışmayı içerir ve çocuğun yararını göz önünde bulundurur.

Madde 27- Bildirim

Taraflar, bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eyleminin ifasına tanık olan veya eylemin gerçekleşeceğine yönelik makul gerekçeleri olan veya bir şiddet eyleminin daha gerçekleşeceğini öngören herhangi bir kimsenin bunu ilgili kuruluşlara veya makamlara bildirmesini teşvik etmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 28- Uzmanlar tarafından bildirim

Taraflar, iç hukuk tarafından bazı uzmanlara uygulanan gizlilik ilkesinin, tanıkların bu Sözleşme kapsamındaki her türlü ağır şiddet eyleminin gerçekleştirildiğine dair makul sebepler olması ve daha sonra bir şiddet eylemi daha öngörülmesi durumlarında, bu tanıkların durumu ilgili kurum ve makamlara bildirme olasılığı önünde uygun koşullar altında bir engel teşkil etmeyeceğini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

BÖLÜM V MADDİ HUKUK

Madde 29- Hukuk davaları ve başvuru yolları

1. Taraflar, mağdurlara faile karşı yeterli yasal başvuru yolu sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak, yetkileri dahilinde önleyici veya koruyucu önlem alma görevini yerine getirmekte başarısız olmuş devlet makamlarına karşı mağdurlara yeterli yasal başvuru yolları sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 30- Tazminat

1. Taraflar, mağdurların işbu Sözleşmede belirtilen suçlardan herhangi birini işleyen failerden tazminat talep etme hakkına sahip olmalarını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Şiddet sonucu ciddi bedensel zarar görmüş ya da sağlığı bozulmuş olan ve uğradıkları zarar fail, sigorta ya da devlet tarafından finanse edilen sağlık ve sosyal hizmetler gibi diğer kaynaklar tarafından karşılanmayanlara yeterli miktarda devlet tazminatı ödenir. Bu hüküm, mağdurların güvenliği için gereken özen gösterildiği sürece, Tarafların tazminatı failden geri talep etmesine engel teşkil etmez.

3. 2. Paragraf çerçevesinde alınan tedbirler, tazminatın makul bir süre zarfında verilmesini sağlamalıdır.

Madde 31- Velayet, ziyaret hakları ve güvenlik

1. Taraflar, çocukların velayet ve ziyaret haklarının belirlenmesinde işbu Sözleşme kapsamındaki şiddet eylemlerinin göz önünde bulundurulmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar herhangi bir ziyaret veya velayet hakkının mağduru veya çocukların haklarını ve güvenliğini tehlikeye düşürmemesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 32- Zorla evliliklerin hukuki sonuçları

Taraflar, zorla gerçekleştirilen evliliklerin mağdura aşırı mali veya idari yük olmaksızın feshini, iptalini ve sonlandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 33- Psikolojik şiddet

Taraflar, tehdit veya zorlama yoluyla kişinin psikolojik bütünlüğüne ciddi zarar veren kasıtlı davranışların cezai suçlar olarak değerlendirilmesini sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 34- Israrlı takip

Taraflar, başka bir kişiye yönelik, kendi güvenliği için korku duymasına neden olacak şekilde tekrar eden, kasıtlı ve tehditkar davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 35- Fiziksel şiddet

Taraflar, bir başka bireye yönelik kasti uygulanan fiziksel şiddet eylemlerinin cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 36- Tecavüz dahil olmak üzere, cinsel şiddet,

1. Taraflar, aşağıda belirtilen kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır

a. herhangi bir organıyla veya bir cisimle bir başka kişiyle, rızası olmadan vajinal, anal veya oral olarak cinsel nitelikli eylemlerde bulunma,

b. kişiye karşı rızası olmaksızın diğer cinsel nitelikli ey-

lemlerde bulunma,

c. rızası olmayan bir kişinin üçüncü bir kişiyle cinsel nitelikli eylemlerde bulunmasına neden olma.

2. Rıza, mevcut koşulları değerlendiren kişinin hür iradesinin sonucunda isteğe bağlı olarak verilmelidir.

3. Taraflar, 1. paragrafta yer alan hükümlerin iç hukuk tarafından tanındığı şekliyle eski veya şu anki eşlere veya partnerlere karşı işlenen eylemler için geçerli olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 37- Zorla evlendirme

1. Taraflar, yetişkin bir bireyi veya çocuğu evlenmeye zorlayan kasıtlı davranışlarinsuç sayılmasını sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, yetişkin bir bireyi veya çocuğu evlenmeye zorlamak amacıyla, kendi ikamet yeri dışında diğer ülke veya Taraf devletin topraklarına çekmeye ilişkin kasti davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 38- Kadın sünneti

Taraflar, aşağıda belirtilen kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır;

a. bir kadının dış dudakları, iç dudakları veya klitorisinin tamamını veya bir kısmını kesip çıkarma, infibülasyon veya işlevini yapamaz hale getirme,

b. bir kadını a. maddesinde belirtilen eylemlerden herhangi birine maruz kalmaya zorlama veya kadına bu eylemleri yaptırma,

c. bir kız çocuğunu a. maddesinde belirtilen eylemlerden herhangi birine teşvik etme, buna maruz kalmaya zorlama veya ona bu eylemleri yaptırma.

Madde 39- Zorla kürtaj ve zorla kısırlaştırma

Taraflar aşağıdaki kasti davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır:

a. kendisinin daha önceden bilgisi ve rızası olmaksızın kadın üzerinde kürtaj gerçekleştirilmesi,

b. kendisinin daha önceden bilgisi ve rızası olmaksızın ve süreci tam olarak anlamaksızın kadının doğal üreme kapasitesini sonlandırma amacı veya etkisi taşıyan cerrahi operasyon gerçekleştirilmesi.

Madde 40- Cinsel taciz

Taraflar, özellikle de saldırgan, küçük düşürücü, yüz kızartıcı ve kırıcı bir çevre yaratarak bir insanın onurunu zedelemeyi amaçlayan ya da bu sonucu doğuran, istenmeyen sözlü, sözsüz veya fiziksel olarak cinsel güdülü davranışın cezai ve diğer yasal yaptırımlara tabi olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 41- Yardım veya yataklık etme ve girişim

1. Taraflar, işbu Sözleşmenin 33, 34, 35, 36, 37, 38.a ve 39. Maddelerinde yer alan suçlar kasten işlendiğinde, bunların işlenmesine yardım veya yataklık edilmesinin suç olarak değerlendirilmesi için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, işbu Sözleşmenin 35, 36, 37, 38.a ve 39. Maddelerinde yer alan suçlar kasten işlendiğinde, mezkur suçu işleme girişiminde bulunmanın suç olarak değerlendirilmesi için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 42- Sözde “namus” adına işlenen suçlar dahil olmak üzere, kabul edilemez gerekçeler

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eyleminin gerçekleşmesini müteakiben başlatılan cezai işlemlerde kültür, gelenek, din, görenek veya sözde “namus”un bu eylemlerin gerekçesi olarak kabul edilmesini sağlamak üzere gereken hukuki ve diğer tedbirleri alır. Bu özellikle, mağdurun kültürel, dini, sosyal veya geleneksel olarak kabul gören uygun davranış normlarını veya törelerini ihlal ettiği iddialarını da içerecektir.

2. Taraflar, 1. paragrafta belirtilen eylemlerden herhangi birini gerçekleştirmesi için herhangi bir kimseyi veya bir çocuğu azmettirmenin işlenen eylem için söz konusu kişinin cezai sorumluluğunu azaltmamasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 43- Cezai suçların tatbiki

Bu sözleşme uyarınca belirlenen suçlar, mağdur ile failin arasındaki ilişkinin niteliğine bakılmaksızın tatbik edilecektir.

Madde 44- Yargı yetkisi

1. Taraflar, işbu Sözleşme uyarınca belirlenen herhangi bir suç,
a. kendi topraklarında; veya

b. bayrağını taşıyan bir gemide; veya
c. yasaları doğrultusunda tescil edilmiş bir uçakta; veya
d. vatandaşlarından biri tarafından; veya
e. topraklarında ikamet eden bir kimse tarafından, iş-
lenmiş olması durumunda yargılanmasını sağlamak üzere
gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, suç kendi vatandaşlarından birine veya ken-
di topraklarında ikamet eden kişilere karşı işlendiğinde,
işbu Sözleşme uyarınca belirlenen herhangi bir suça ilişkin
yargı yetkisi oluşturmak üzere gerekli hukuki veya diğer
tedbirleri almaya çaba gösterecektir.

3. Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39. Maddelerinde belir-
tilen suçların kovuşturması için Taraflar yargı yetkilerinin,
eylemin gerçekleştirildiği bölgede suç sayılması koşuluna
bağlı olmamasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya di-
ğer önlemleri alır.

4. Taraflar, işbu Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39. mad-
deleri uyarınca belirlenen suçların kovuşturulmasını sağla-
mak amacıyla 1. paragrafın d ve e maddelerinde belirtilen
hususlara ilişkin yargı yetkilerinin, kovuşturmanın yalnızca
suç mağdurunun bildirmesi veya suçun işlendiği mekanda-
ki devlet tarafından bilgi sunulması üzerine başlatılabilece-
ği koşuluyla bağlanmaması için gerekli hukuki veya diğer
tedbirleri alır.

5. Taraflar, fail olduğu iddia edilen kişinin kendi toprak-
larında olması ve bu kişiyi yalnızca uyruğuna dayanarak
diğer Tarafa iade etmediği durumlarda işbu Sözleşme kap-
samındaki suçlar üzerinde yargılama yetkisi oluşturabil-
mek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

6. İşbu Sözleşme kapsamında iddia edilen suçlara iliş-
kin birden fazla Tarafın yargılama talebinde bulunması du-
rumunda, ilgili Taraflar, gerektiğinde, kovuşturma için en
uygun yargı yetkisini belirlemek üzere birbirlerine danışır.

7. İşbu Sözleşme, uluslararası hukukun genel ilkelerine
halel getirmeksizin iç hukukuna uygun olarak bir Taraf tar-
fından uygulanan herhangi bir cezai yargılamayı olanaksız
kılmaz.

Madde 45- Yaptırım ve tedbirler

1. Taraflar, işbu Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçla-
rın etkili, orantılı ve caydırıcı bir biçimde, suçların ciddiyeti-
ni de göz önünde bulundurarak, cezalandırılmasını sağla-
mak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacaklardır.
Bu yaptırımlar, gerektiğinde, suçluların iadesiyle sonuçla-

nacak biçimde özgürlükten mahrum bırakmayı da içeren cezaları kapsayabilir.

2. Taraflar, faillere yönelik olarak aşağıda yer alanlar gibi diğer başka tedbirler benimseyebilir:

a. hükümlü kişilerin izlenmesi veya denetlenmesi;

b. mağdurun güvenliğini de içerebilmek üzere, çocuğun kendi yararının başka hiçbir şekilde garanti altına alınmaması durumunda, ebeveyn haklarının elinden alınması.

Madde 46- Ağırlaştırıcı sebepler

Taraflar, suçun ana unsurlarından birini zaten oluşturmadıkları takdirde, iç hukukun ilgili hükümlerine uygun olarak aşağıdaki sebeplerin işbu Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlara istinaden cezaların belirlenmesindeki ağırlaştırıcı sebepler olarak gözönünde bulundurulabilmesini sağlamak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Bu sebepler:

a. suçun; iç hukuk tarafından tanınan, failin şu anki veya daha önceki eş ya da partnere karşı, mağdurla birlikte yaşayan veya yetkisini kötüye kullanan bir aile bireyince işlenmesi;

b. suçun veya ilgili suçların defalarca işlenmesi;

c. suçun; özel durumlar nedeniyle savunmasız hale gelmiş bir bireye karşı işlenmesi;

d. suçun çocuğa karşı ya da çocuğun gözleri önünde işlenmesi; e. suçun iki veya ikiden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi;

f. suç öncesi veya esnasında aşırı derecede şiddete başvurulması;

g. suçun silah kullanılarak veya silahlı tehditte bulunularak işlenmesi;

h. suçun, mağdur için ciddi fiziksel veya psikolojik zararlarla sonuçlanması;

i. failin daha önce de aynı suçlardan hüküm giymiş olması.

Madde 47- Diğer tarafça verilen hükümler

Taraflar, hükümler belirlenirken işbu Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlarla bağlantılı olarak diğer Tarafça verilen kesin hükümlerin göz önünde bulundurulması ihtimalini öngörmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 48- Zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm usulleri veya hükümlerinin yasaklanması

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddetle ilişkin olarak arabuluculuk ve uzlaştırma da dahil olmak üzere, zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerini yasaklamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, para cezası talep edilmesi durumunda failin mağdura karşı mali yükümlülüğünü yerine getirme kapasitesinin dikkate alınmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

BÖLÜM VI SORUŞTURMA, KOVUŞTURMA, USUL HUKUKU ve ÖNLEYİCİ TEDBİRLER

Madde 49- Genel yükümlülükler

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddetle ilişkin soruşturma ve adli işlemlerin, mağdurların haklarını göz önüne alarak aşırı bir gecikme olmaksızın yürütülmesini sağlamak amacıyla, ceza muhakemesinin tüm safhalarında gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, toplumsal cinsiyet temelli şiddet anlayışını göz önünde bulundurarak ve insan hakları temel ilkelerine uygun biçimde, işbu Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçların soruşturulması ve kovuşturulmasının etkili bir biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 50- Acil müdahale, önleme ve koruma

1. Taraflar, sorumlu kolluk kuvvetlerinin, mağdurlara yeterli ve hızlı koruma imkânları sunarak işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddete acil ve yerinde müdahale etmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, işlevsel tedbirlerin alınması ve kanıt toplama da dahil olmak üzere, kolluk kuvvetlerinin işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddetin önlenmesinde ve mağdurların korunmasında acil ve yerinde müdahale etmelerini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 51- Risk değerlendirmesi ve risk yönetimi

1. Taraflar, riski yönetmek ve gerekli olması durumunda koordineli destek ve güvenlik sağlamak üzere tüm ilgili yetkililerce ölüm riskinin, durumun ciddiyetinin ve şiddetin

tekrarlanması riskinin değerlendirilmesini yapılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar 1. paragrafta atıfta bulunulan değerlendirmenin, soruşturmanın ve koruyucu tedbirlerin uygulanmasının her aşamasında, işbu Sözleşme kapsamındaki şiddet eyleminin faillerinin ateşli silahlara sahip olduklarını veya bunlara erişimlerinin olduğunu göz önünde bulundurmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 52- Acil engelleme emirleri

Taraflar, ani tehlike durumlarında, ilgili yetkililerin aile içi şiddet failine yeterli bir süre zarfında mağdurun veya risk altındaki kişinin ikamet ettiği bölgeyi terketmesini emretme ve failin, mağdurun veya risk altındaki kişinin ikamet bölgesine girmesini veya onlarla irtibat kurmasını yasaklama yetkisine sahip olmalarını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacaklardır. Bu madde uyarınca alınan tedbirler mağdurun veya risk altındaki kişinin güvenliğini ön planda tutar.

Madde 53- Kısıtlama ve koruma emirleri

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet mağdurları için, uygun kısıtlama ve koruma emirlerinin mevcudiyetini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, 1. paragrafta atıfta bulunulan kısıtlama ve koruma emirlerinin:

a. acil korumaya ve mağdura aşırı mali veya idari yük oluşturmamasına uygun olmasını,

b. belirli bir zaman dilimi içerisinde veya değiştirilene ya da kaldırılıncaya kadar yürürlükte kalmasını,

c. gerektiğinde, hemen etki yaratacak şekilde tek taraflı olarak kullanıma koyulmasını,

d. diğer kanuni takibatlara bakılmaksızın ve bu takibatlara ek olarak mevcut bulunmasını,

e. daha sonraki kanuni takibatlara dahil edilmesine izin verilmesini, teminat altına almak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

3. Taraflar, 1. paragrafla uyumlu olarak uygulamaya konan kısıtlama ve koruma emirlerinin ihlalinin etkili, orantılı ve caydırıcı cezai ya da diğer hukuki yaptırımlara tabi olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 54- Soruşturma ve kanıt

1. Taraflar, herhangi bir hukuki veya cezai davada mağdurun cinsel geçmiş ve davranışlarına ilişkin kanıtlara yalnızca konuyla ilgili ve gerekli olması durumunda izin verilmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 55- Tek taraflı ve resen yargılamalar

1. Taraflar, işbu Sözleşme'nin 35, 36, 37, 38 ve 39. Maddeleri uyarınca ihdas edilen suçların soruşturulması veya kovuşturulmasının; suçun tamamının veya bir kısmının topraklarında işlenmesi durumunda, suçun mağdur tarafından bildirilmesi veya şikâyette bulunmasına bağlı olmasını ve mağdur şikayetini veya ifadesini geri alsa bile işlemlerin devam edebilmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, i hukuklarında öngörölen koşullara uygun olarak, kamu kuruluşlarının, sivil toplum örgütlerinin ve aile içi şiddet danışmalarının, işbu Sözleşme uyarınca belirlenen suçlara ilişkin soruşturma ve adli takibatın yapılması sırasında mağdurun isteği üzerine, mağdura yardım ve destek vermesi olanağını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 56- Koruma tedbirleri

1. Taraflar, soruşturma ve adli takibatın her aşamasında, tanık olarak özel ihtiyaçları da dahil olmak üzere mağdurların hak ve çıkarlarını koruma altına almak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Taraflar, bunları:

a. Mağdurların, aynı zamanda ailesinin ve görgü tanıklarının gözdağı, kısıt veya tekrar mağdur edilmeye karşı korunmasının sağlanması;

b. Mağdurun, en azından kendisinin ve ailesinin tehlikede olabileceği durumlarda failin kaçtığından, geçici veya sürekli olarak serbest bırakıldığından haberdar edilmesinin sağlanması;

c. İç hukukun öngördüğü koşullar altında mağdurları, tasarruflarındaki hak ve hizmetler ve şikayetlerinin takibi, suçlamalar, soruşturma ve işlemlerin genel ilerleyişi, onların bu husustaki rolleri ve davaların sonuçları hakkında bilgilendirilmesinin sağlanması;

d. mağdurun doğrudan veya bir aracı yoluyla, iç hukukun usul ilkelerine uygun olarak, dinlenmesinin, kanıt göstermesinin, görüşlerini, ihtiyaçlarını ve endişelerini sunma-

sının ve bunların değerlendirilmesinin sağlanması;

e. mağdurlara hak ve çıkarlarının uygun bir şekilde sunulmasını ve göz önüne alınmasını sağlayacak uygun destek hizmetleri verilmesi;

f. mağdurların özel yaşantısının ve görüntüsünün korunması amacıyla uygun tedbirlerin benimsenmesi;

g. mümkün olan durumlarda, mahkeme ve kolluk kuvvetleri birimlerinde mağdur ve fail arasında temas kurulmasından kaçınılmasının sağlanması;

h. davaya taraf olarak katılan ya da kanıt sunan mağdurlara bağımsız ve yetkin çevirmenler sağlanması;

i. mağdurun; iç hukuk kurallarına uygun olarak, uygun iletişim teknolojilerinin kullanılması yoluyla mahkeme salonunda olmaksızın ya da fail olduğu iddia edilen şahsın yokluğunda mahkemede ifade verebilmesinin mümkün kılınması yoluyla gerçekleştirir.

2. Aile içi şiddet ve kadınlara yönelik şiddet mağduru çocuk ve tanıklara çocuğun kendi yararı gözetilerek özel koruma tedbirleri temin edilir.

Madde 57- Adli yardım

Taraflar, iç hukukta öngörülen koşullar altında mağdurların ücretsiz adli yardım ve destek alma haklarını sağlar.

Madde 58- Zamanaşımı kuralı

Taraflar, işbu Sözleşme'nin 36, 37, 38 ve 39. Maddeleri uyarınca ihdas edilen suçlara ilişkin herhangi bir kanuni takibatın başlatılması için zamanaşımının; mağdurun reşit yaşa ulaşmasından sonra takibatın etkin bir şekilde başlamasını mümkün kılacak, suçun ağırlığıyla orantılı ve yeterli bir zaman devam etmesini teminen gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

BÖLÜM VII GÖÇ VE SİĞİNMA

Madde 59- İkametgâh durumu

1. Taraflar, evlilik birliğinin sonlanması durumunda ikametgâh durumu iç hukuk tarafından tanınan eş veya partnerin ikametgâh durumuna bağlı olan şiddet mağdurlarına, fevkalade zor durumlarda, başvuru üzerine, evliliğin veya ilişkinin süresine bakılmaksızın bağımsız ikamet izni verilmesini teminat altına almak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Müstakil ikamet izni verilmesi ve süresine

ilişkin koşullar iç hukuk tarafından düzenlenir.

2. Taraflar, ikametgâh durumu iç hukuk tarafından tanınan eş veya partnere bağlı olan mağdurların ikametgâh nedeniyle başlatılan sınır dışı işlemlerini müstakil oturma izni için başvurmalarına olanak sağlayacak şekilde durdurabilmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

3. Taraflar, aşağıdaki durumlardan birinin veya her ikisinin birden söz konusu olması durumunda mağdurlara yenilenebilir ikamet izni verir:

a. Yetkili makamın, kişisel durumlarından dolayı mağdurun kalması gerektiği görüşünde olması durumunda;

b. Yetkili makamın, soruşturma veya takibatlarda muadil yetkililerle işbirliğinin kurulması amacıyla mağdurun kalmasını gerekli gördüğü durumlarda.

4. Evlilik amacıyla Taraf ülkeye getirilen ve ikamet ettikleri yerdeki ikametgâh durumunu kaybeden zorla evlendirme mağdurlarının tekrar haklarını geri almasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 60- Toplumsal cinsiyete dayalı sığınmacı başvuruları

1. Taraflar, 1951 Mültecilerin Durumuna ilişkin Sözleşme'nin 1 A(2) Maddesinin anlamı çerçevesinde, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir zulüm çeşidi ve tamamlayıcı/yardımcı korumayı gerektiren ciddi bir zarar biçimi olarak tanınmasını teminen gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, Sözleşme'nin gerekçelerinden her birine toplumsal cinsiyete duyarlı bir yorum getirilmesini sağlar ve bu gerekçelerden bir veya birden fazlası nedeniyle zulümden korkulduğu durumlarda başvuranlara yürürlükteki ilgili araçlara göre mülteci statüsü verilir.

3. Taraflar sığınmacılar için, toplumsal cinsiyete duyarlı kabul usullerinin ve destek hizmetlerinin yanı sıra toplumsal cinsiyet yönergelerini ve mülteci statüsünün belirlenmesi ve uluslararası koruma için başvuruyu da kapsayan, toplumsal cinsiyete duyarlı sığınma usullerini geliştirmeye yönelik gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 61- Geri göndermeme

1. Taraflar uluslararası hukuk çerçevesindeki mevcut yükümlülüklerle uygun olarak geri göndermeme ilkesini gözetmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar statüleri veya ikametleri gözetilmeksizin korumaya muhtaç şiddet mağduru kadınların yaşam riski bulunan ya da işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezaya maruz kalabileceği hiçbir ülkeye hiçbir koşulda geri gönderilmemesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

BÖLÜM VIII **ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ**

Madde 62- Genel ilkeler

1. Taraflar, işbu Sözleşme'nin hükümlerine uygun olarak hukuki ve cezai konularda iş birliğine ilişkin ilgili uluslararası ve bölgesel araçların uygulanması, benzer veya karşılıklı mevzuat ve iç hukuk temelinde uzlaşmış düzenlemeler yoluyla aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek üzere birbirleriyle mümkün olan en geniş şekilde iş birliği yaparlar:

- a. işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddeti önleme, şiddete karşı mücadele etme ve şiddeti kovuşturma;
- b. mağdurları koruma ve onlara destek sağlama;
- c. işbu Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlara ilişkin soruşturma veya işlemler;
- d. koruma emirleri de dahil, Tarafların yargı yetkilileri tarafından verilen ilgili hukuki ve cezai kararların uygulanması.

2. Taraflar, işbu Sözleşme uyarınca ihdas edilen ve ikamet edilen yerden farklı bir Tarafın topraklarında işlenen bir suçun mağdurunun, ikamet ettiği devletin ilgili yetkilileri nezdinde şikâyette bulunmasını sağlamak üzere gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alır.

3. İşbu Sözleşme'ye Taraf diğer bir devletin ceza davalarında verdiği kararların uygulanması, suçluların iadesi ve suçla mücadele konularında aralarında bir anlaşmanın mevcut olması koşulunu getiren işbu Sözleşme'ye Taraf bir devlet, bu türde bir antlaşma akdetmediği bir Taraftan böyle bir yasal işbirliği talebi alması halinde, işbu Sözleşmeyi, Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlar bağlamında ceza davalarında verilen kararların uygulanması, suçluların iadesi ve suçla mücadele konularında karşılıklı destek için yasal dayanak kabul edebilir.

4. Taraflar, 18. madde 5. paragraf kapsamındaki mağdurların korunmasını kolaylaştırmak amacıyla üçüncü devletlerle ikili ve çoklu anlaşmaların yürürlüğe konmasını da

içeren, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadeleyi, gerektiğinde, üçüncü ülkelerin yararlandığı kalkınma amaçlı yardım programlarına entegre etmeye çaba gösterir.

Madde 63- Risk altındaki kişilere yönelik tedbirler

Başka bir Tarafın topraklarındaki bir kişinin işbu Sözleşme'nin 36, 37, 38 ve 39. paragraflarında atıfta bulunulan herhangi bir şiddet eylemine her an maruz kalma riskiyle karşı karşıya olduğu yönünde ellerinde mevcut bilgilere dayanarak haklı gerekçeleri bulunan Taraf, uygun koruma tedbirlerinin alınmasını sağlamak amacıyla bu bilgiyi gecikmeksizin, bahsedilen kişinin sınırları içerisinde olduğu Tarafa bildirmeye teşvik edilmektedir. Bu bilgi, geçerli olması durumunda, risk altında bulunan kişinin yararı için mevcut koruma hükümlerine ilişkin ayrıntıları da içerir.

Madde 64- Bilgi

1. Talep edilen Taraf, bu bölüm kapsamında yapılan eylemin nihai sonucu hakkında talepte bulunan Tarafı derhal bilgilendirecektir. Talep edilen Taraf aynı zamanda, talep edilen eylemin gerçekleştirilmesinin mümkün olamaması veya uygulanmasının kaydadeğer ölçüde gecikmeye maruz kalması olasılığı durumlarında, bunu talepte bulunan Tarafa süratle bildirir.

2. Bir Taraf; kendi yaptığı soruşturma çerçevesinde edindiği bilgiyi, bu bilginin ifşasının diğer Tarafa işbu Sözleşme uyarınca ihdas edilmiş ceza gerektiren suçları önlemede, soruşturma veya işlemleri başlatma veya yürütmeye yardımcı olabileceğini düşündüğünde ya da bu bilginin bu bölüm kapsamında diğer Tarafın işbirliği talebinde bulunmasına yol açacağını düşündüğünde, iç hukukunun sınırları dâhilinde, önceden talep olmaksızın diğer Tarafa iletebilir.

3. İkinci paragraf kapsamında herhangi bir bilgi alan Taraf; uygun görüldüğü takdirde dava açılmasını veya ilgili hukuki ve cezai davalarda bu bilginin göz önüne alınabilmesini sağlayacak bu çeşit bir bilgiyi kendi ilgili yetkililerine ibraz eder.

Madde 65- Verilerin korunması

Kişisel veriler, Tarafların Kişisel Verilerin Otomatik İşlemden Geçirilmesi Sürecinde Bireylerin Korunması Hakkında Sözleşme (ETS No.108) altındaki yükümlülüklerine uygun biçimde saklanır ve kullanılır.

BÖLÜM IX İZLEME MEKANİZMA

Madde 66- Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı eylem uzman grubu

1. Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı eylem uzman grubu (bundan sonra "GREVIO" olarak anılacaktır) Sözleşme'nin Taraflarca uygulanmasını izler.

2. GREVIO, toplumsal cinsiyet ve coğrafi dağılım dengesine ek olarak, çok disiplinli uzmanlık bilgileri de dikkate alınarak en az 10, en fazla 15 üyeden oluşur. Üyeleri, Taraflar Komitesi tarafından Taraflarca aday gösterilenler arasından, bir kez yenilenebilir dört yıllık görev süresi için Tarafların vatandaşları arasından seçilir.

3. İlk 10 üyenin seçimi, işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini izleyen bir yıl içerisinde yapılır. Ek beş üyenin seçimi 25. onay veya katılımı takiben yapılır.

4. GREVIO üyelerinin seçimi aşağıdaki ilkelere bağlıdır:

a. Üyeler, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet ya da mağdurların korunması ve onlara yardımcı olma alanlarında muteber yetkinliğe sahip olarak bilinen, yüksek ahlaki karakterli veya işbu Sözleşme kapsamında belirlenen alanlarda deneyimli kişiler arasından şeffaf bir yöntemle seçilir;

b. GREVIO'nun iki üyesi aynı devletin vatandaşı olmaz;

c. Üyeler temel hukuk sistemlerini temsil etmelidir;

d. Üyeler kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet alanında ilgili aktör ve organları temsil etmelidirler;

e. Üyeler kendi şahsi sıfatlarıyla görev yaparlar. Görevlerini yerine getirirken bağımsız ve tarafsızdırlar ve görevlerini etkili bir şekilde yerine getirmeye hazır olmalıdırlar.

5. GREVIO'nun üyelerinin seçim yöntemi, Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini takiben altı ay içerisinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından, Taraflarla istişare edildikten ve oybirliği sağlandıktan sonra belirlenir.

6. GREVIO kendi usul kurallarını belirler.

7. 68. maddenin 9. ve 14. fıkralarında ayrıntılarına yer verilen ülke ziyaretlerini gerçekleştiren GREVIO üyeleri ile heyetlerin diğer üyeleri, Sözleşme'nin ek bölümünde kabul edilen imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanırlar.

Madde 67- Taraflar Komitesi

1. Taraflar Komitesi, Sözleşme'ye Tarafların temsilcilerinden oluşur.

2. Taraflar Komitesi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından toplantıya çağrılır. Komite'nin ilk toplantısı GREVIO üyelerini seçmek için Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini takiben 1 yıl içerisinde yapılır. Sonrasında Komite, Tarafların 3'te 1'i, Taraflar Komitesi Başkanı veya Genel Sekreter ne zaman talep ederse toplanır.

3. Taraflar Komitesi kendi usul kurallarını kabul eder.

Madde 68- Usul

1. Taraflar, GREVIO tarafından hazırlanan bir sualnameye dayanarak işbu Sözleşme'nin hükümlerini yürürlüğe sokan hukuki ve diğer tedbirler hakkında GREVIO tarafından değerlendirilmek üzere Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bir rapor sunar.

2. GREVIO, 1. paragraf uyarınca sunulan raporu, ilgili Tarafın temsilcileriyle birlikte değerlendirir.

3. Sonraki değerlendirme usulleri, uzunluğu GREVIO tarafından saptanacak dönemler halinde belirlenir. Her dönemin başında GREVIO, değerlendirme usulünün dayandığı belirli hükümleri seçer ve sualname gönderir.

4. GREVIO izleme usulünü gerçekleştirmek için uygun araçları tanımlar. GREVIO özellikle her değerlendirme süreci için, Taraflar tarafından değerlendirme usulünün uygulanmasının gerekçesi olarak hizmet edecek sualnameyi kabul eder. Sualname, tüm Taraflar tarafından ele alınır. Taraflar sualnameye ve aynı zamanda GREVIO'nun her türlü bilgi talebine yanıt verir.

5. GREVIO, Sözleşme'nin uygulanması hakkında sivil toplum örgütlerinden, sivil toplumdan ve insan haklarını korumaya yönelik ulusal kuruluşlardan bilgi alabilir.

6. GREVIO, Sözleşme kapsamındaki alanlarla alakalı diğer bölgesel ve uluslararası belgelerde ve birimlerde mevcut bilgilere gereken önemi gösterir.

7. Her değerlendirme dönemi için sualname kabul edildiğinde GREVIO, Sözleşme'nin 11. maddesinde bahsedildiği gibi Taraflardaki mevcut verilere ve araştırmalara gereken önemi gösterir.

8. GREVIO, Sözleşme'nin uygulanmasıyla ilgili olarak Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, Parlamenter Meclisi ve Avrupa Konseyi'nin diğer ilgili uzmanlaşmış birimlerinden ve diğer uluslararası belgeler uyarınca kurulan

birimlerden bilgi alabilir. Bu birimlere sunulan şikâyetler ve bunların sonuçları GREVIO'ya sunulacaktır.

9. GREVIO, ulusal makamlarla işbirliği içerisinde ve bağımsız ulusal uzmanların yardımıyla, edinilen bilginin yetersiz olmasına veya 14. paragrafın öngördüğü durumlara bağlı olarak ek ülke ziyaretleri düzenleyebilir. Sözkonusu ziyaretler boyunca GREVIO belirli alanlarda uzmanlaşmış kişiler tarafından desteklenebilir.

10. GREVIO, değerlendirmenin dayandığı hükümlerin uygulanmasına yönelik tahlilinin yanı sıra, ilgili Tarafın belirlenen sorunların üstesinden gelebilmesine ilişkin teklif ve önerilerini de içeren bir taslak rapor hazırlar. Taslak rapor, yorumlarını sunmak üzere değerlendirme sürecinden geçen Tarafa iletilir. Bu yorumlar, GREVIO tarafından raporun kabul edilmesi sırasında göz önünde bulundurulur.

11. Alınan bilgi ve Taraflarca yapılan yorumlar temel alınarak GREVIO, işbu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasından sorumlu Tarafça alınan tedbirlere yönelik rapor ve sonuçları kabul eder. Bu rapor ve sonuçlar ilgili Tarafa ve Taraflar Komitesi'ne gönderilir. Kabul edilmesinin ardından, GREVIO'nun rapor ve sonuçları ilgili Tarafça sunulan nihai yorumlar ile birlikte kamuya açıklanacaktır.

12. 1'den 8'e kadar olan paragrafların usulüne hâle getirmeyecek şekilde, Taraflar Komitesi GREVIO rapor ve sonuçlarını temel alarak ilgili Tarafa hitaben (a) GREVIO'nun sonuçlarını uygulamak üzere alınan tedbirlere, gerekli olması durumunda ise bunların uygulanmasına yönelik bilgi sunulması amacıyla bir tarih belirlenmesine ilişkin, (b) Sözleşme'nin uygun şekilde uygulanması için ilgili Taraf-la işbirliğini teşvik etmek amacıyla tavsiye kararları kabul edebilir.

13. GREVIO, Sözleşme'yle ilgili ciddi ihlalleri önlemek ya da bunların boyutunu veya sayısını azaltmak için acil dikkat gerektiren sorunların varlığına işaret eden bir durum hakkında güvenilir bilgiler aldığı anda, kadınlara yönelik ciddi, kitlesel veya süreklilik gösteren şiddet biçimlerinin önlenmesi için alınan tedbirlere ilişkin özel bir raporun acilen sunulmasını talep edebilir.

14. İlgili Tarafça sunulan bilgiler ve kendinde mevcut diğer güvenilir bilgileri göz önüne alarak, GREVIO soruşturma yürütülmesi ve acilen GREVIO'ya bilgi sunulması için bir veya birden fazla üyesini belirleyebilir. Gerekli bulunduğu takdirde ve Tarafın rızasıyla soruşturma, onun topraklarına ziyareti içerebilir.

15. paragrafta atıfta bulunulan soruşturmada elde edilen bulgular incelendikten sonra GREVIO, bu bulguları ilgili Tarafa ve uygun görüldüğü hallerde Taraflar Komitesi'ne ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne diğer yorum ve tavsiyelerle birlikte iletir.

Madde 69- Genel tavsiyeler

GREVIO, uygun olan hallerde, Sözleşme'nin uygulanması hakkında genel tavsiyeleri kabul edebilir.

Madde 70- Parlamentoların izlemeye katılımı

1. Ulusal parlamentolar, işbu Sözleşme'nin uygulanması için alınan tedbirlerin izlenmesine katılmaya davet edilir.

2. Taraflar GREVIO'nun raporlarını kendi ulusal parlamentolarına sunar.

3. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi, Sözleşme'nin uygulanmasındaki durumu değerlendirmeye düzenli olarak davet edilir.

BÖLÜM X

DİĞER ULUSLARARASI BELGELERLE İLİŞKİ

Madde 71- Diğer uluslararası belgelerle ilişki

1. İşbu Sözleşme, Sözleşme'ye Tarafların taraf olduğu veya olacağı ve bu Sözleşme kapsamında düzenlenen konularda hükümler içeren diğer uluslararası belgelerden kaynaklı yükümlülükleri etkilemez.

2. İşbu Sözleşme'ye Taraflar, Sözleşme'nin hükümlerini tamamlamak veya güçlendirmek veya Sözleşme'de yer alan ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla Sözleşme'de ele alınan konular hakkında birbirleriyle ikili veya çok taraflı anlaşmalar akdedebilir.

BÖLÜM XI

SÖZLEŞME'DE DEĞİŞİKLİKLER

Madde 72- Değişiklikler

1. Bir Taraf tarafından sunulan Sözleşme'deki her değişiklik önerisi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne iletilir ve kendisi tarafından Avrupa Konseyi üye ülkelerine, her imzalayan devlete, Taraflara, Avrupa Birliği'ne ve 75. madde hükümleri uyarınca bu Sözleşme'yi imzalamaya çağrılan her devlete ve 76. madde hükümleri uyarınca bu Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlete bildirilir.

2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, değişiklik önerisini dikkate alır ve Avrupa Konseyi üyesi olmayan Sözleşme'nin Taraflarının görüşüne başvurduktan sonra, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20. maddesinin d fıkrası gereğince oyçokluğuyla değişikliği kabul edebilir.

3. 2. paragraf uyarınca Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen her değişiklik metni, kabul için Taraflara iletilir.

4. 2. paragraf uyarınca kabul edilen her değişiklik, tüm Tarafların, Genel Sekreter'i değişikliği kabul ettikleri hakkında bilgilendirdiği tarihten sonraki bir aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

BÖLÜM XII SON HÜKÜMLER

Madde 73- Sözleşme'nin Geçerliliği

İşbu Sözleşme'nin hükümleri, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadelede kişilere daha uygun haklar sağlayan iç hukuk hükümlerine ve yürürlükte olan veya yürürlüğe konabilecek olan bağlayıcı uluslararası belgelere hâlel getirmez.

Madde 74- Uyuşmazlığın çözümü

1. Taraflar, Sözleşme'nin uygulanması veya yorumlanması sırasında doğabilecek her uyuşmazlığı öncelikle müzakere, uzlaşma, tahkim gibi araçlarla veya karşılıklı anlaşmayla kabul edilen diğer barışçıl yollarla çözmek için çaba gösterir.

2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Taraflara, buna onay vermeleri halinde, uyuşmazlık sırasında kullanmak için çözüm usulleri oluşturabilir.

Madde 75- İmza ve yürürlüğe girme

1. İşbu Sözleşme, Avrupa Konseyi üye devletlerinin, Sözleşme'nin hazırlanmasına katılan üye olmayan devletlerin ve Avrupa Birliği'nin imzasına açıktır.

2. İşbu Sözleşme onay, kabul veya uygun bulmaya tabidir. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'nce saklanır.

3. İşbu Sözleşme'nin 2. paragrafının hükümleri uyarınca, Sözleşme tarafından bağlı kılınma rızalarını açıklayan en az sekizi Avrupa Konseyi üyesi olan on devlet tarafından imzalanmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

4. 1. paragrafta bahsedilen, sonradan Sözleşme tarafından bağlı kılınma rızasını açıklayan her devlet ve Avrupa Birliği açısından Sözleşme onay, kabul veya uygun bulma belgelerinin verildiği tarihten sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

Madde 76- Sözleşme'ye katılım

1. Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra, Tarafların Sözleşme'yi istişare etmelerinin ve oybirliğinin sağlanmasının ardından Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi'ne üye olmayan ve Sözleşme'nin hazırlanmasına katılmamış olan herhangi bir devleti, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20. maddesinin d fıkrası gereğince oyçokluğuyla ve Bakanlar Komitesi'ne katılmaya yetkili Taraf temsilcilerinin oybirliğiyle Sözleşme'ye katılmaya davet edebilir.

2. Katılan her devlet açısından Sözleşme, katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne verilmesinden sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

Madde 77- Ülkesel uygulama

1. Her devlet veya Avrupa Birliği, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma ya da katılım belgelerini verirken Sözleşme'nin uygulanacağı toprağı veya toprakları belirtebilir.

2. Her Taraf, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirimle, uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu veya sorumluluğunu üstlendiği ve bildirimde belirtilen toprakların dışındaki topraklarda işbu Sözleşme'yi uygulayacağını belirtebilir. Bu tür bir toprak açısından Sözleşme, böyle bir bildirim Gen. Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin bittiği ayı takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3. Önceki iki paragrafın altında yapılan her bildirim, böyle bir bildirimde belirtilen her ülke açısından Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapılacak bir bildirimle geri çekilebilir. Geri çekilme, böyle bir bildirim Gen. Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

Madde 78- Çekinceler

1. 2. ve 3. fıkralarda öngörülen istisnalar dışında, işbu Sözleşme'nin herhangi bir hükmüne ilişkin hiçbir çekince öne sürülemez.

2. Her devlet veya Avrupa Birliği imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerini verirken Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildiriye;

- 30. Madde'nin 2. paragrafı;
- 44. Madde'nin 1. paragrafının e bendi, 3. ve 4. paragrafları;
- Küçük suçlara ilişkin 35. Madde bağlamında 55. Madde'nin 1. paragrafı
- 37., 38., ve 39. Madde'ler bağlamında 58. Madde;
- 59. Madde hükümlerini uygulamama veya sadece özel vaka ya da durumlarda uygulama hakkını saklı tutacağını belirtebilir.

3. Her devlet veya Avrupa Birliği, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerini verirken Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirimle, 33. ve 34. maddelerde atıfta bulunulan davranışlar için cezai yaptırımlar yerine cezai olmayan yaptırımlar sağlama hakkını saklı tutacağını belirtebilir.

4. Her Taraf yaptığı çekinceyi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirimle tümüyle ya da kısmen geri çekebilir. Bu bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Madde 79- Çekincelerin geçerliliği ve gözden geçirilmesi

1. 78. maddenin 2. ve 3. paragraflarında bahsi geçen çekinceler, Sözleşme'nin ilgili Taraf açısından yürürlüğe girdiği günden itibaren beş yıl boyunca geçerlidir. Ancak, sözkonusu çekinceler aynı süreyle geçerli olacak şekilde yenilenebilir.

2. Çekincenin bitiş tarihinin on sekiz ay öncesinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği, ilgili Tarafa bitiş tarihini bildirir. Bitiş tarihinden en geç üç ay önce Taraf, çekincesinin devam ettiğini, değiştirildiğini veya geri çekildiğini Genel Sekreter'e bildirir. İlgili Tarafın böyle bir bildirimde bulunmaması durumunda Genel Sekreterlik, Tarafı, çekincesinin otomatik olarak altı ay süreyle uzatıldığı hakkında bilgilendirir. Tarafın bu sürenin bitimine kadar çekincesini devam ettirme veya değiştirme niyetini bildirmemesi durumunda, çekince zaman aşımına uğrar.

3. Eğer bir Taraf 78. maddenin 2. ve 3. paragrafları uyarınca çekince koyarsa, çekincenin yenilenmesinden önce veya talep üzerine, çekincenin devam etmesini gerektiren nedenleri içeren bir açıklamayı GREVIO'ya iletir.

Madde 80- Fesih

1. Her Taraf istediği zaman Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirimle bu Sözleşme'yi feshedebilir.

2. Bu tür fesihler bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

Madde 81- Bildirim

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üye devletlerine, Sözleşme'nin hazırlanmasına katılan üye olmayan devletlere, her imzacıya, her Tarafa, Avrupa Birliği'ne ve Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlete:

- a. her imzayı;
- b. sunulan her onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesini;
- c. 75. ve 76. maddeler uyarınca Sözleşme'nin her yürürlüğe giriş tarihini;
- d. 72. madde uyarınca kabul edilen her değişikliği ve bu tür değişikliğin yürürlüğe giriş tarihini;
- e. 78. Madde uyarınca her çekinceyi ve geri çekilen her çekinceyi;
- f. 80. Maddenin hükümleri uyarınca yapılan her feshi;
- g. İşbu Sözleşme'yle ilişkili olan diğer her eylem, bildiri veya haberleşmeyi bildirir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, imzaları aşağıda bulunan usulünce yetkili kılınmış temsilciler, işbu Sözleşme'yi imzalamıştır.

İşbu Sözleşme, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca dillerinde, Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak tek nüsha olarak imzalanmıştır. Onaylı nüshaları Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından Avrupa Konseyi üyelerine, Sözleşme'nin hazırlanmasına katılan üye olmayan devletlere, Avrupa Birliği'ne ve Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlete gönderilir.

EK
İmtiyaz ve Muafiyetler
(Madde 66)

1. Bu ek, Sözleşme'nin 66. maddesinde bahsedilen GREVIO üyelerine ve ülke ziyaret heyetlerinin diğer üyelerine uygulanır. Bu ekin amacı bakımından "ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri" terimi Sözleşme'nin 68. maddesinin 9. para grafında bahsedilen bağımsız ulusal uzmanları ve mütehassısları, Avrupa Konseyi personelini ve Avrupa Konseyi tarafından istihdam edilerek GREVIO'ya ülke ziyaretleri boyunca eşlik eden tercümanları kapsar.

2. GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri ülke ziyaretlerinin hazırlanması ve gerçekleştirilmesiyle ilgili görevlerini yerine getirirken, veya bunları izleyen görevlerle ilişkili olarak yolculuk ederken aşağıdaki imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanır:

a. şahsi tutuklama veya gözaltına alınmadan ve kişisel eşyalarının haczinden ve resmi yetkili sıfatıyla hareket ederken söyledikleri ya da yazdıkları ifadeler veya gerçekleştirdikleri eylemlerden dolayı yasal işlemlerden muafiyet;

b. ikamet ettikleri ülkelere giriş ve çıkışlarda ve görevlerini yerine getirdikleri ülkeye giriş ve çıkışlarda hareket serbestliği üzerindeki her türlü kısıtlamadan ve görevlerini yaparken ziyaret ettikleri veya geçtikleri ülkelerde yabancıların tabi oldukları kayıt işlemlerinden muafiyet.

3. Görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili seyahatleri sırasında, GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri gümrük ve döviz denetim kontrollerinde yabancı hükümetlerin geçici resmi görevlisi olan temsilcilerine tanınan kolaylıklardan yararlanırlar.

4. Sözleşme'nin uygulanmasının değerlendirilmesiyle ilgili GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri tarafından taşınan belgelerin, GREVIO'nun faaliyetiyle ilgili olduğu sürece, dokunulmazlıkları ihlal edilemez. GREVIO'nun resmi yazışmaları veya GREVIO üyelerinin ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyelerinin resmi haberleşmeleri hiçbir engelleme veya sansüre tabi tutulamaz.

5. GREVIO ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri için tam bir konuşma özgürlüğü ve görevlerinin yerine getirilmesinde tam bir bağımsızlık temin etmek amacıyla, söz konusu kişilerin görevleri sona ermiş olsa dahi, görevlerinin ifşası sırasındaki sözlü veya yazılı ifadeleri ve her türlü fiilleri bakımından yasal işlemlerden muaf tutulurlar.

6. İmtiyazlar ve muafiyetler, bu ekin 1. paragrafında bahsedilen kişilere kendi şahsi çıkarları için değil, görevlerinin GREVIO'nun çıkarları için yerine getirilmesini güvence altına almak üzere tanınmıştır. Bu ekin 1. paragrafında bahsedilen kişilerin ayrıcalıklarının kaldırılması, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından, muafiyetin adaleti engelleyici olduğu kanaatine vardığı herhangi bir halde ve muafiyetin GREVIO'nun çıkarlarına hanel getirmeden kaldırılabilereceği hallerde yapılır.

KADINA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ (CEDAW)*

* 1 Mart 1980 tarihinde imzaya açılan ve 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe giren bu Sözleşme'ye Türkiye'nin katılımı 11 Haziran 1985 tarih ve 3232 sayılı Kanunla uygun bulunmuş, Bakanlar Kurulunca 24 Temmuz 1985 tarihinde 85/9722 sayılı kararla onaylanmış ve 14 Ekim 1985 tarih ve 18898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

GİRİŞ

Bu Sözleşmeye taraf olan Devletler,
Birleşmiş Milletler Yasasının temel insan haklarına, insan itibar ve kıymetine ve erkeklerle kadınların eşit haklara sahip olmaları gerektiğine inancı tekrar onayladığını kaydederek;

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin, insanlara karşı ayrımcılığın kabul edilemezliği prensibini doğruladığını, tüm insanların özgür doğduğunu, eşit itibar ve haklara sahip olduklarını, bu Beynamede böylece öne sürülen tüm haklar ve hürriyetlerin cinsiyete dayalı olanlar dahil hiçbir ayrıma tabi kılınmaksızın herkes tarafından kullanılabileceğini beyan ettiğini kaydederek;

İnsan Hakları Sözleşmelerine Taraf Devletlerin, kadınlar ve erkeklerin tüm ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve siyasi haklardan eşit olarak yararlanmalarını temin yükümlülüğü bulunduğunu vurgulayarak;

Birleşmiş Milletler ve ona bağlı uzman kuruluşların nezaretinde kabul edilmiş ve erkeklerle kadınların eşitliğini sağlamaya çalışan uluslararası sözleşmeleri göz önünde tutarak;

Ayrıca Birleşmiş Milletler ve ona bağlı uzman kuruluşlarının kabul ettiği erkek ve kadın haklarının eşitliğini sağlamayı amaçlayan kararları, beyanları ve tavsiyeleri de dikkate alarak;

Ancak, bu çeşitli belgelere rağmen kadınlara karşı ayrımcılığın halen devam etmekte olduğundan endişe duyarak;

Kadınlara karşı ayrımcılığın, hak eşitliği ve insan şe-

ref ve haysiyetine saygı ilkelerini ihlal ettiğini, kadınların erkeklerle eşit olarak ülkelerinin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel hayatlarına katılmalarını engellediğini, toplumun ve ailenin refahının artmasına engel teşkil ettiğini ve kadınların ülkeleri ve insanlık hizmetinde kullanabilecekleri olanakları geliştirmelerini zorlaştıracaklarını kaydederek;

Yoksulluk hallerinde kadınların yiyecek, sağlık, eğitim, öğretim, iş bulma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması bakımından en az imkana sahip olduklarından endişe duyarak;

Hakkaniyet ve adalete dayalı yeni uluslararası ekonomik düzenin kurulmasının, kadınlarla erkekler arasındaki eşitliği sağlamak için önemli bir aşama teşkil edeceğine inanarak;

Güney Afrika'daki ırk ayrımının, ırkçılığın her şeklinin, sömürgeciliğin, yeni sömürgeciliğin, saldırganlığın, yabancı devlet işgal ve hakimiyetinin ve ülkelerin iç işlerine müdahale etmenin ortadan kaldırılmasının, erkekler ile kadınların eşit haklardan yararlanmaları için gerekli olduğunu önemle belirterek;

Uluslararası barış ve güvenliğin kuvvetlendirilmesinin, uluslararası gerilimin azaltılmasının, sosyal ve ekonomik sistemlerine bakılmaksızın bütün ülkeler arasında karşılıklı işbirliğinin, genel ve tam silahsızlanmanın ve özellikle sıkı ve etkili bir uluslararası denetim altında nükleer silahsızlanmanın, ülkeler arasındaki ilişkilerde, adalet, eşitlik ve karşılıklı menfaat ilkelerinin doğruluğunun, yabancı ve sömürge yönetimi veya yabancı işgali altında bulunan yerlerdeki halkların kendi kaderlerini tayin ve bağımsızlık elde etme hakları kadar ulusal hükümler ve toprak bütünlüklerine saygının gerçekleşmesinin, sosyal gelişme ve kalkınmaya ve bunun bir sonucu olarak da erkeklerle kadınlar arasında tam bir eşitliğin elde edilmesine katkıda bulunacağını doğrularak;

Bir ülkenin tam ve eksiksiz kalkınmasının, dünyada refahın ve barışın elde edilmesinin, kadınların erkeklerle eşit şartlarda, her alanda azami katkılarının gereğine inanarak,

Kadınların ailenin refahına ve toplumun kalkınmasına yaptıkları büyük katkıların henüz tam olarak anlaşıl-

lamadığının, anneliğin sosyal önemi ve ana ve babanın aile içinde ve çocukların büyütülmesindeki rollerini göz önünde bulundurarak ve kadınların neslin üremesindeki önemli rolünün aile içinde ayrıma neden olmaması gerektiğinin, nitekim çocukların yetiştirilmesinde kadın ve erkek ile toplumun tamamının sorumluluğu paylaşmaları gerektiğinin bilincinde olarak;

Erkeklerle kadınlar arasında tam bir eşitliğin gerçekleşmesi için kadınlar ile erkeklerin toplumdaki geleneksel rollerinde bir değişiklik ihtiyacı bulunduğu farkında olarak;

Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesinde yer alan ilkeleri uygulamaya ve bu amaçla bu tür ayrımcılığın her şekli ve oluşumunun ortadan kaldırılması için gerekli önlemleri almaya kararlı olarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

BÖLÜM I

Madde 1- Tanım

İşbu Sözleşmeye göre “Kadınlara karşı ayırım” deyimi kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir.

Madde 2- Temel ilkeler

Taraf Devletler, kadınlara karşı her türlü ayırımı kınar, tüm uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayırımı ortadan kaldırıcı bir politika izlemeyi kabul eder ve bu amaçla aşağıdaki hususları taahhüt ederler:

a) Kadın ile erkek eşitliği ilkesini kendi anayasalarına ve diğer ilgili yasalara henüz girmemişse dahil etmeyi ve yasalar ile ve diğer uygun yollarla bu ilkenin uygulanmasını sağlamayı;

b) Kadınlara karşı her türlü ayırımı yasaklayan ve ge-

rekli yerlerde yaptırımları da içeren yasal ve diğer uygun önlemleri kabul etmeyi;

c) Kadın haklarının erkeklerle eşit temelde himayesini, yetkili ulusal mahkemeler ve diğer kuruluşlarla kadının her tür ayrımcılığa karşı etkin bir şekilde korunmasını sağlamayı;

d) Kadınlara karşı herhangi bir ayrımcı hareket yapılmasından veya uygulanmasından kaçınmayı ve kamu yetkilileri ile kuruluşlarının bu yükümlülüğe uyumlu olarak hareket etmelerini sağlamayı;

e) Herhangi bir kişi veya kuruluşun kadınlara karşı ayırım yapma girişimini önlemek için bütün uygun önlemleri almayı;

f) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturulan mevcut yasa, yönetmelik, adet ve uygulamaları değiştirmek veya feshetmek için yasal düzenlemeler de dahil gerekli bütün uygun önlemleri almayı;

g) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal cezai hükümleri yürürlükten kaldırmayı.

Madde 3- Yasal önlemler

Taraf Devletler kadının tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamak için, özellikle politik, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlar başta olmak üzere bütün alanlarda, erkeklerle eşit olarak insan hakları ve temel özgürlüklerinden yararlanmalarını ve bu hakları kullanmalarını garanti etmek amacıyla yasal düzenleme dahil bütün uygun önlemleri alacaklardır.

Madde 4- Lehe ayrımcılık: Geçici ve özel önlemler

1. Kadın ve erkek eşitliğini fiilen sağlamak için Taraf Devletlerce alınacak geçici ve özel önlemler, işbu Sözleşmede belirtilen türden bir ayırım olarak düşünülmeyecek ve hiçbir şekilde eşitsizlik veya farklı standartların korunması sonucunu doğurmayacaktır. Fırsat ve uygulama eşitliği hedeflerine ulaşıldığı zaman bu önlemlere son verilecektir.

2. Anneliğin korunması amacıyla işbu Sözleşmede belirtilenler dahil, Taraf Devletlerce alınacak özel önlemler, ayrımcı olarak nitelendirilmeyecektir.

Madde 5- Diğer uygun önlemler

Taraf Devletler aşağıdaki bütün uygun önlemleri alacaklardır:

a) Her iki cinsten birinin aşağılığı veya üstünlüğü fikrine veya kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı önyargıların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek;

b) Anneliğin sosyal bir görev olarak anlaşılmasını ve çocukların yetiştirilmesi ve gelişiminde kadın ve erkeğin ortak sorumluluğunun tanınmasını öngören ve her durumda çocukların çıkarlarını herşeyden önce gözeten anlayışa dayanan bir aile eğitimini sağlamak.

Madde 6- Kadın ticareti ve fahişeliğinin sömürülmesinin önlenmesi

Taraf Devletler, kadın ticareti ve fahişeliğin istismarının her şekliyle önlenmesi için yasama dahil gerekli bütün önlemleri alacaklardır.

BÖLÜM II

Madde 7- Politika ve kamu hayatında ayrımcılığın önlenmesi

Taraf Devletler, ülkenin politika ve kamu hayatında, kadınlara karşı ayrımı önlemek için tüm önlemleri alacaklar ve özellikle kadınlara erkeklerle eşit şartlarla aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

a) Bütün seçimlerde ve halk oylamalarında oy kullanmak ve halk tarafından seçilen organlara seçilebilmek;

b) Hükümet politikasının hazırlanmasına ve uygulanmasına katılmak, kamu görevinde bulunabilmek ve hükümetin her kademesinde kamu görevleri ifa etmek;

c) Ülkenin kamu ve politik hayatı ile ilgili hükümet dışı kuruluşlara ve derneklere katılmak.

Madde 8- Uluslararası düzeyde ülkeyi temsilde ayrımcılığın önlenmesi

Taraf Devletler, kadınlara, erkeklerle eşit şartlarda ve hiçbir ayrım gözetmeksizin, hülarmetlerini uluslararası düzeyde temsil etmek ve uluslararası kuruluşların faa-

liyetlerine katılmak fırsatını sağlamak için gerekli bütün önlemleri alacaklardır.

Madde 9- Vatandaşlık haklarında ayrımcılığın önlenmesi

1. Taraf Devletler, tabiiyetin kazanılmasında, değiştirilmesinde veya muhafazasında kadınlara erkekler ile eşit haklar tanıyacaklar ve özellikle bir yabancıyla evlenmenin veya evlilik sırasında kocanın tabiiyetini değiştirmesinin, kadının da otomatik olarak tabiiyet değiştirmesine, tabiiyetsiz kalmasına veya kocanın tabiiyetini zorla almasına yol açmamasını sağlayacaklardır.

2. Taraf Devletler, çocukların tabiiyeti konusunda kadınlara erkeklerle eşit haklar sağlayacaklardır.

BÖLÜM III

Madde 10- Eğitimde fırsat eşitliği

Taraf Devletler özellikle arasındaki konularda kadın-erkek eşitliği esasına dayanarak eğitimde erkeklerle eşit hakka sahip olmalarını sağlamak için kadınlara karşı ayrımı önleyen bütün uygun önlemleri alacaklardır:

a) Meslek ve sanat yönlendirilmesinde kırsal ve kentsel alanlarda bütün dallardaki eğitim kurumlarına girişte ve diploma almada okul öncesi, genel, teknik, mesleki ve yüksek teknik eğitimde ve her çeşit meslekde eğitimde eşit şartların sağlanması;

b) Kadınların erkeklerle aynı ders programlarından yararlanmaları, aynı sınavlara katılmaları, aynı seviyedeki niteliklere sahip eğitim görevlilerine, okul, bina ve malzemesine sahip olmaları;

c) Kadın ve erkeğin rolleriyle ilgili kalıplaşmış kavramların eğitimin her şeklinden ve kademesinden kaldırılması ve bu amaca ulaşılması için karma eğitimin ve diğer eğitim şekillerinin teşvik edilmesi, özellikle ders kitaplarının ve okul programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve eğitim metodlarının bu amaca göre düzenlenmesi;

d) Burs ve diğer eğitim yardımlarından faydalanmaları için kadınlara erkeklerle eşit fırsatların tanınması;

e) Özellikle kadın ve erkekler arasında mevcut eğitim açığını en kısa zamanda kapatmaya yönelik olarak,

yetişkin ve fonksiyonel okuma-yazma programları dahil, sürekli eğitim programlarına katılabilmeleri için erkeklerle eşit fırsatların verilmesi;

f) Kız öğrencilerin okuldan ayrılma oranlarının düşürülmesi ve okuldan erken ayrılan kız çocukları ve kadınlar için eğitim programları düzenlenmesi;

g) Spor ve beden eğitimi faaliyetlerine aktif olarak katılmaları için erkeklerle eşit fırsatlar tanınması;

h) Kadınların, ailelerin sağlık ve refahını sağlamaya yardım edecek, aile planlaması bilgisi dahil, özel eğitici bilgiyi sağlamaları.

Madde 11- Çalışma yaşamında fırsat eşitliği

1. Taraf Devletler, istihdam alanında kadınlara karşı ayrımı önlemek ve kadın-erkek eşitliği esasına dayanarak eşit haklar sağlamak için özellikle aşağıda belirtilen konularda bütün uygun önlemleri alacaklardır:

a) Bütün insanların vazgeçilmez hakkı olan çalışma hakkı;

b) İstihdam konularında eşit seçim kriterlerinin uygulanması da dahil, erkelerle eşit istihdam imkanlarına sahip olma hakkı;

c) Serbest olarak meslek ve iş seçme hakkı, terfi, iş güvenliği, hizmetin tüm şartları ve avantajlarından faydalanma hakkı, çıraklık ileri mesleki eğitim ve bilgi yenileme eğitimi dahil, mesleki eğitim ve sürekli eğitim görme hakkı;

d) Sosyal yardımlar dahil eşit ücret hakkı, eşdeğerdeki işte eşit muamele ve işin cinsinin değerlendirilmesinde eşit muamele görme hakkı;

e) Ücretli izinle birlikte, özellikle emeklilik, işsizlik hastalık, sakatlık, yaşlılık ve diğer çalışmama hallerinde sosyal güvenlik hakkı;

f) Güvenli şartlar içinde çalışma hakkı ve sağlığın ve bu arada doğurganlığın korunması hakkı.

2. Evlilik ve analık sebebiyle kadınlara karşı olan ayrımı önlemek ve etkin çalışma hakkını sağlamak amacıyla, Taraf Devletler uygun önlemleri alacaklardır:

a) Hamilelik ve analık izni sebebiyle veya evliliğe bağlı olarak işten çıkarma ayrımını yasaklamak, bu ayrımı yapanları cezalandırmak;

b) Önceki iş, kıdem ve sosyal haklar kaybedilmeks-

zin, ücretli olarak analık izni veya benzeri sosyal içerikli tazminatlar vermek;

c) Özellikle çocuk bakımevleri ağının tesisi ve geliştirilmesi yoluyla anne ve babanın aile yükümlülüklerini, görev sorumlulukları ve kamu hayatına katılma ile birleştirmeyi mümkün kılan destekleyici sosyal hizmetlerin sağlanmasını teşvik etmek;

d) Hamilelik süresince zararlı olduğu kanıtlanan işlerde kadınlara özel koruma sağlamak.

3. Bu maddede yer alan konulara ilişkin koruyucu yasalar bilimsel ve teknik bilgi ışığı altında periyodik olarak yeniden gözden geçirilecek ve gerekirse değiştirilecek, kaldırılacak veya uzatılacaktır.

Madde 12- Sağlık hizmetlerinden yararlanmada fırsat eşitliği

1. Taraf Devletler, aile planlaması dahil sağlık bakım hizmetlerinden kadın ve erkeğin eşit olarak yararlanması için, sağlık alanında kadınlara karşı ayrımı ortadan kaldırarak bütün önlemleri alacaklardır.

2. Bu maddenin 1. paragrafında öngörülen hükümler saklı kalmak kaydıyla Taraf Devletler kadına hamilelik, lohusalık ve doğum sonrası dönemde gerekli hizmetleri sağlayacaklar, hamilelik ve emzirme sırasında yeterli beslenme ile birlikte, gerektiğinde ücretsiz hizmet vereceklerdir.

Madde 13- Ekonomik ve sosyal hayatın her alanında fırsat eşitliği

Taraf Devletler, kadınlara karşı ekonomik ve sosyal hayatın diğer alanlarında erkeklerle kadınların eşit olarak haklardan yararlanabilmelerini sağlayarak kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesi için gerekli ve özellikle aşağıdaki önlemleri alacaklardır:

- a) Aile zammı hakkı;
- b) Banka kredisi, ipotek ve diğer mali kredileri elde etme hakları;
- c) Eğlence, spor ve kültürel hayatın bütün yönlerine katılma hakları.

Madde 14- Kırsal kesimdeki kadınların hakları

1. Taraf Devletler, kırsal kesim kadınlarının, karşılaş-

tıkları özel sorunları ve ekonominin parasal olmayan sektöründeki çalışmaları dahil ailelerinin ekonomik bakımından ayakta kalması için oynadıkları belirgin rolü göz önünde tutacak ve işbu Sözleşme hükümlerinin kırsal kesimdeki kadınlara uygulanmasını sağlamak için gerekli bütün önlemleri alacaklardır.

2. Taraf Devletler, kadın ve erkeklerin eşitliği prensibine dayanarak, kırsal kalkınmaya katılmalarnı ve bundan yararlanmalarnı sağlamak için kırsal kesimdeki kadınlara karşı ayrımı ortadan kaldıran tüm uygun önlemleri alacaklar ve özellikle kırsal kesim kadınlarına aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

a) Her seviyedeki kalkınma planlarının görüşme ve uygulanmasına katılmak;

b) Aile planlaması konusunda bilgi, danışma ve hizmetler de dahil olmak üzere yeterli sağlık hizmetlerinden faydalanmak;

c) Sosyal güvenlik programlarından doğrudan yararlanmak;

d) Teknik yeteneklerini geliştirmek amacıyla tüm toplumsal ve yaygın hizmetler ile birlikte fonksiyonel okur-yazarlık dahil, resmi ve gayri resmi eğitim ile öğretimin her türünden yararlanmak;

e) Ekonomik fırsatlardan kendi işinde çalışma veya tam istihdam yoluyla eşit olarak yararlanmak amacıyla kendi kendine yardım grupları ve kooperatifler oluşturmak;

f) Bütün toplumsal faaliyetlere katılmak;

g) Toprak ve tarım reformunda ve bunun yanısıra yeniden iskan projelerinde eşit muamele ve tarımsal kredi ve borçlanma, pazarlama kolaylıkları ile uygun teknolojiden yararlanmak;

h) Özellikle konut, sağlık, elektrik ve su temini, ulaştırma ve haberleşme konularında yeterli yaşam standartlarından yararlanma haklarını sağlamak.

BÖLÜM IV

Madde 15- Medeni haklarda eşitlik

1. Taraf Devletler kadınlara kanun önünde erkeklerle eşit haklar tanıyacaklardır.

2. Taraf Devletler medeni haklar bakımından kadın-

lara erkeklerinkine benzer hukuki ehliyet ve bu ehliyeti kullanmak için eşit fırsatlar tanıyacaklardır. Özellikle, kadınlara akit yapmada ve mülk idaresinde eşit haklar verecekler ve mahkemelerde davaların her aşamasında eşit muamele edeceklerdir.

3. Taraf Devletler, kadınların hukuki ehliyetlerini kısıtlamaya yönelik hukuki sonuç doğuran her çeşit sözleşmenin ve diğer özel muamelelerin tamamının geçersiz olduğunu kabul ederler.

4. Taraf Devletler, kadın ve erkeğe hukuki olarak ikametgah seçme taşımada eşit yasal hak tanıyacaklardır.

Madde 16- Aile içi eşitlik

1. Taraf Devletler kadınlara karşı evlilik ve aile ilişkileri konusunda ayrımı önlemek için gerekli bütün önlemleri alacaklar ve özellikle kadın-erkek eşitliği ilkesine dayanarak kadınlara aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

- a) Evlenmede erkeklerle eşit hak;
- b) Özgür olarak eş seçme ve serbest ve tam rıza ile evlenme hakkı;
- c) Evlilik süresince ve evliliğin son bulmasında ayrı hak ve sorumluluklar;
- d) Medeni durumlarına bakılmaksızın, çocuklarla ilgili konularda ana ve babanın eşit hak ve sorumlulukları tanınacak, ancak her durumda çocukların çıkarları en ön planda gözetilecektir;
- e) Çocuk sayısına ve çocukların ne zaman dünyaya geleceğine serbestçe ve sorumlulukla karar vermede ve bu hakları kullanabilmeleri için bilgi, eğitim ve diğer vasıtalarla yararlanmada eşit haklar;
- f) Her durumda çocukların çıkarı en üst düzeyde tutularak ulusal yasalarda mevcut veli, vasi, kayyum olma ve evlat edinme veya benzeri müesseselerde eşit hak ve sorumluluklar;
- g) Aile adı, meslek ve iş seçimi dahil her iki eş (kadın-erkek) için, eşit kişisel haklar;
- h) Ücret karşılığı olmaksızın veya bir bedel mukabilinde malın mülkiyeti, kazanımı, işletmesi, idaresi, yararlanılması ve elden çıkarılmasında her iki eşe de eşit haklar.

2. Çocuğun erken yaşta nişanlanması veya evlenmesi hiçbir şekilde yasal sayılmayacak ve evlenme asgari

yaşının belirlenmesi ve evlenmelerin resmi sicile kaydının mecburi olması için, yasama dahil gerekli tüm önlemler alınacaktır.

BÖLÜM V

Madde 17- Kadınlara Karşı Ayrımın Ortadan Kaldırılması Komitesi

1. İşbu Sözleşmenin uygulanmasındaki gelişmeleri gözden geçirmek amacıyla, Sözleşme yürürlüğe girdiği zaman 18, Sözleşmeye taraf 35 devletin onayı veya katılmasını takiben, işbu Sözleşmenin kapsadığı konularda yüksek itibar ve ehliyete sahip 23 uzmandan oluşan, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi (Bundan böyle Komite diye anılacaktır) kurulacaktır. Uzmanlar, Taraf Devletlerce kendi vatandaşları arasından seçilecek ve kendi şahısları namına hareket edecekler, seçimlerde dengeli coğrafi dağılım ve belli başlı hukuki sistemlerle birlikte farklı uygarlıkların temsili de göz önüne alınacaktır.

2. Komite üyeleri Taraf Devletlerin aday listesinden gizli oy ile seçilecektir. Her Taraf Devlet kendi vatandaşlarından bir kişiyi aday gösterebilecektir.

3. İlk seçim işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden altı ay sonra yapılacaktır. BM Genel Sekreteri seçimlerden en az üç ay önce Taraf Devletlere adaylarını iki ay içinde bildirmelerini isteyen bir mektup gönderecektir. Genel Sekreter, aday gösteren taraf Devletleri de belirlemek suretiyle, adayların listesini alfabetik sıraya göre hazırlayacak ve Taraf Devletlere gönderecektir.

4. Komite üyelerinin seçimi, BM Genel Merkezinde, Genel Sekreter tarafından çağrılmış Taraf Devletler toplantısında yapılacaktır. Taraf Devletlerin üçte ikisinin yetersayı oluşturacağı toplantıdadaki, en fazla oy veren toplantıda hazır bulunan ve oy veren Taraf Devletler temsilcilerinin salt çoğunluğunun oylarını alan adaylar Komiteye seçileceklerdir.

5. Komite üyeleri 4 yıllık bir dönem için seçileceklerdir. Bununla beraber, ilk seçimde seçilen dokuz üyenin süresi ikinci yılın sonunda bitecek; dokuz üyenin isimleri ilk seçimden hemen sonra Komite Başkanı tarafından kura ile tesbit edilecektir.

6. Komitenin 5 ilave üyesinin seçimi 35 inci onay veya katılmayı takiben bu maddenin 2, 3 ve 4 üncü paragrafları hükümlerine göre yapılacaktır. Bu şekilde seçilen iki yedek üyenin görev süresi iki yılın sonunda sona erecek ve bu iki üyenin ismi Komite Başkanı tarafından kura ile tesbit edilecektir.

7. Boş yerlerin doldurulması için uzmanın Komite'deki görev süresi sona eren Taraf Devlet kendi vatandaşları arasından Komitenin onayına bağlı olmak üzere başka bir uzmanı atar.

8. Komite üyeleri BM Genel Kurulunun onayı ile ve Genel Kurulun Komitenin sorumlulusunun önemini göz önünde tutarak kararlaştıracağı şartlar ve hükümlerle Birleşmiş Milletlerden ücret alacaklardır.

9. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, işbu Sözleşme uyarınca komitenin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için gerekli personel ve kolaylıkları sağlayacaktır.

Madde 18- Rapor yükümlülüğü

1. Taraf Devletler, işbu Sözleşme hükümlerine etkinlik kazandırmak ve kaydedilen ilerlemeleri belirtmek amacıyla aldıkları yasal, adli, idari ve diğer önlemler hakkındaki bir raporu,

a) Sözleşmenin, ilgili devlet bakımından yürürlüğe girmesini takiben bir yıl içinde;

b) Bilahare, her dört yılda bir ve ileride de Komitenin talep ettiği zamanlarda, Komite tarafından incelenmek üzere, BM Genel Sekreterine sunmayı taahhüt ederler.

2. Raporlarda, işbu Sözleşme yükümlülüklerinin gerçekleştirilmesini etkileyen unsurlar ve güçlükler belirebilir.

Madde 19- Görev süresi

1. Komite kendi usul kurallarını saptayacaktır.

2. Komite, görevlilerini 2 yıllık bir süre için seçecektir.

Madde 20- Toplantı düzeni

1. Komite işbu Sözleşmenin 18. maddesi uyarınca sunulan raporları incelemek üzere normal olarak yılda iki kere ve azami üç hafta süre için toplanacaktır.

2. Komite toplantıları Birleşmiş Milletler Merkezinde

veya Komite tarafından uygun bulunan herhangi bir yerde yapılacaktır.

Madde 21- Komitenin yetkileri

1. Komite, Ekonomik ve Sosyal Konsey aracılığıyla faaliyetleri hakkında BM Genel Kuruluna yıllık raporlar sunacak ve Taraf Devletlerden sağlanan bilgiler ve raporların incelenmesine dayanarak tekliflerde ve genel tavsiyelerde bulunabilecektir. Bu teklif ve genel tavsiyeler, Taraf Devletlerin olabilecek yorumlarıyla birlikte Komite raporuna dahil edilecektir.

2. Genel Sekreter Komite raporlarını Kadının Statüsü Komisyonunun bilgisine sunacaktır.

Madde 22 - İhtisas kuruluşlarının komitede temsili

Uzman kuruluşlar, faaliyet alanlarına giren işbu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasının görüşülmesi sırasında temsil edilme hakkına sahip olacaklardır. Komite, uzman kuruluşları Sözleşmenin uygulanması hususunda, faaliyet alanlarına giren konularda raporlar sunmaya davet edebilir.

BÖLÜM VI

Madde 23- Lehe olan standartlara öncelik

İşbu Sözleşmedeki hiçbir husus kadın ve erkek eşitliğinin gerçekleşmesinde daha etkin olan

a) Taraf Devletin yasasındaki veya

b) O devlet için yürürlükte olan herhangi bir Uluslararası Sözleşme, andlaşma veya anlaşmadaki hükümleri etkileyecektir.

Madde 24- Her tür önlemi alma yükümlülüğü

Taraf Devletler işbu Sözleşme ile tanınan hakların tam olarak gerçekleştirilmesi için ulusal seviyede gerekli bütün önlemleri almayı taahhüt ederler.

Madde 25- İmza ve onay usulü

1. İşbu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açık olacaktır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri işbu Sözleşmenin depozitörü olarak tayin edilmiştir.

3. İşbu Sözleşme onaya bağlıdır. Onay belgeleri BM Genel Sekreterine tevdi edecektir.

4. İşbu Sözleşme bütün Devletlerin katılmasına açıktır. Katılma belgesinin BM Genel Sekreterine tevdi edilmesiyle katılma gerçekleşecektir.

Madde 2 - Sözleşmenin değiştirilmesi

1. İşbu Sözleşmenin tadili teklifi Taraf Devletlerden biri tarafından herhangi bir zamanda Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yazılı bir başvuru ile yapılabilir.

2. BM Genel Kurulu gerekli gördüğü takdirde böyle bir teklifle ilgili olarak yapılacak işlem hakkında karar verecektir.

Madde 27- Yürürlük

1. İşbu Sözleşme 20. onaylama veya katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilmesini takip eden 30 uncu gün yürürlüğe girecektir.

2. 20 nci onay veya katılma belgesinin tevdiinden sonra, işbu Sözleşmeyi onaylayan veya katılan her devlet için Sözleşme, kendi onay veya katılma belgesinin tevdiinden sonraki 30 uncu gün yürürlüğe girecektir.

Madde 28- Çekinceler

1. BM Genel Sekreteri, onaylama veya katılma sırasında yapılan çekincelerin metinlerini alacak ve bütün Taraf Devletlere dağıtacaktır.

2. İşbu Sözleşmenin hedef ve amacına uymayan hiçbir çekiinceye müsaade edilmeyecektir.

3. Çekinceler, BM Genel Sekreterine hitaben herhangi bir zamanda yapılacak ihbar ile geri alınabilir. Genel Sekreter bu ihbardan bütün Devletleri haberdar edecektir. Böyle bir ihbar alındığı tarihte geçerli olacaktır.

Madde 29- Sözleşmenin yorumuna dair uyuşmazlıkların çözümü

1. İki veya daha fazla Taraf Devlet arasında işbu Sözleşmenin yorum veya uygulanmasından doğan ve müzakere ile çözümlenemeyen herhangi bir uyuşmazlık, birinin talebi ile hakem kuruluna götürülecektir. Taraflar tahkimname talebinden itibaren 6 ay içinde hakem ku-

rulunun teşekkül tarzında anlaşmazlarsa, taraflardan herhangi biri uyuşmazlığı Uluslararası Adalet Divanına, Divan Statüsü uyarınca götürebilir.

2. Taraf Devletlerden her biri işbu Sözleşmenin imzalanması veya onayı sırasında veya katılma sırasında, kendisini bu maddenin birinci paragrafı ile bağlı saymadığını beyan edebilir. Diğer Taraf Devletler, böyle bir çekince koymuş olan Taraf Devlet karşısında aynı paragrafla bağlı olmayacaktır.

3. Bu maddenin 2. Paragrafına göre çekince koyan her Taraf Devlet, BM Genel Sekreterine ihbarda bulunarak her zaman çekincesini geri alabilir.

Madde 30- Yürütme

Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinlerinin eşit derecede geçerli olduğu, işbu sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreterince muhafaza edilecektir. Yukarıdaki hususları tasdiklen, imzaları aşağıda bulunan yetkili temsilciler işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

